

LEP - 2025-26

ਵਿਸ਼ਾ: ਅਕਾਊਂਟੈਂਸੀ

ਕਲਾਸ: 10+2

ਸੈਕਸ਼ਨ - ਏ

ਇਕਾਈ - 1: ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ

ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸਮਝੋਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕ ਹੈ:

(a) ਤਨਖਾਹ (b) ਕਮਿਸ਼ਨ (c) ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਗੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਆਜ (d) ਪੂੰਜੀ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਹਿੱਸਾ

2. ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ:

(a) ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੋ (b) ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਸ (c) ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੱਕ ਸੌ (d) ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਹ

3. ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

(a) ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ (b) ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ (c) ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਲੇਖ (d) ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਲੇਖ

4. ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਨ ਸਿਵਾਏ:

(a) ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ (b) ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(c) ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸਾ (d) ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕੁਝ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

5. ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:

(a) ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ 'ਤੇ ਬੰਧਨ (b) ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਾਂਝੇਦਾਰ 'ਤੇ ਬੰਧਨ

(c) ਉਸ ਖਾਸ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ 'ਤੇ ਬੰਧਨ (d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਉੱਤਰ - (1) c, (2) d, (3) d, (4) c, (5) a

ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ

1. ਮੈਨੇਜਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਾਭ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। (ਚਾਰਜ/ਨਿਯਮਿਤ)

2. ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਖਾਤੇ (ਪੂੰਜੀ/ਆਹਰਣ) ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

3. ਖਾਤਾ ਲਾਭ ਅਤੇ ਘਾਟੇ ਖਾਤੇ (ਲਾਭ ਅਤੇ ਘਾਟਾ ਨਿਯੋਜਨ/ਮੁਲਾਂਕਣ) ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰ ਹੈ।

4. ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਾਭ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। (ਚਾਰਜ/ਨਿਯੁਕਤੀ)

5. X ਨੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ₹ 50,000 ਕੱਢੇ। ਜੇਕਰ ਆਹਰਣ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ 10% ਹੈ ਤਾਂ ਆਹਰਣ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਰਕਮ ਹੋਵੇਗੀ। (₹ 2,500/₹ 5,000)

ਇੱਕ ਅੰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

ਉੱਤਰ: ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

2. ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ/ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ/ਤੱਤ ਦੱਸੋ।

ਉੱਤਰ: (i) ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। (ii) ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

3. ਕੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦੀ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਸਤੀ ਹੈ? ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦਿਓ।

ਉੱਤਰ: ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦੀ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਾਰਨ: ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਫਰਮ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਫਰਮ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

4. ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

ਉੱਤਰ: ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

5. ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੇਠ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ: (i) ਇਹ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। (ii) ਇਹ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. X, Y ਅਤੇ Z ਨੇ 1 ਜੁਲਾਈ, 2019 ਨੂੰ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ₹ 1,80,000 ਹਰੇਕ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਕੇ ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ 1 ਅਕਤੂਬਰ, 2019 ਨੂੰ X ਨੇ ਵਾਧੂ ਪੂੰਜੀ ਵਜੋਂ ₹ 1,00,000 ਅਤੇ Y ਨੇ ₹ 1,20,000 ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਫਰਮ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਾਰਚ, 2020 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਏ ਸਾਲ ਲਈ ਲਾਭ ₹ 1,84,200 ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਆਜ ਦੇ। ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਤਿਮਾਹੀ ₹ 4,500 ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ₹ 5,000 ਕਢਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। 31 ਮਾਰਚ 2020 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਏ ਸਾਲ ਲਈ ਲਾਭ ਅਤੇ ਘਾਟਾ ਨਿਯੋਜਨ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ।

[ਉੱਤਰ: ਵੰਡਣਯੋਗ ਲਾਭ: ਹਰੇਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਨੂੰ ₹ 41,000]

2. X ਅਤੇ Y ਇੱਕ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ ਜੋ 2: 1 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। 31 ਮਾਰਚ, 2020 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਏ ਸਾਲ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਹਰਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਨ - X ₹ 4,10,000 ਅਤੇ Y ₹ 3,60,000। ਆਹਰਣ 'ਤੇ 9% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ।

[ਉੱਤਰ X — ₹ 18,450 ਅਤੇ Y — ₹ 16,200]

3. ਜੇਕਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਸਥਿਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿੱਥੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋਗੇ:

- (a) ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣਯੋਗ ਤਨਖਾਹ
- (b) ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਚਿੱਤਰ।
- (c) ਨਵੀਂ ਪੂੰਜੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ
- (d) ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਮਾਏ ਗਏ ਲਾਭ ਦੇ ਹਿੱਸੇ

ਉੱਤਰ: (a) ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਚਾਲੂ ਖਾਤੇ ਦਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਪਾਸਾ

(b) ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਚਾਲੂ ਖਾਤੇ ਦਾ ਡੈਬਿਟ ਪਾਸਾ

(c) ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਦਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਪਾਸਾ

(d) ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਚਾਲੂ ਖਾਤੇ ਦਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਪਾਸਾ

4. ਜੇਕਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ/ਚੁੱਪ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦਿਓ।

ਉੱਤਰ: (i) ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਆਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

(ii) ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਆਹਰਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਆਜ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ।

(iii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ।

(iv) ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਆਜ 6% ਸਾਲਾਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(v) ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡਦੇ ਹਨ। (ਕੋਈ ਵੀ ਦੋ)

5. ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਦੋ ਤੱਤ ਦੱਸੋ।

ਉੱਤਰ: ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਤੱਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

(i) ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ।

(ii) ਇਹ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਆਹਰਣ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ:

- (i) X ਨੇ 31 ਮਾਰਚ, 2019 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਏ ਸਾਲ ਲਈ ਹਰੇਕ ਤਿਮਾਹੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ₹ 36,000 ਕਢਵਾਏ। ਆਹਰਣ 'ਤੇ 10% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਵਿਆਜ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ।
- (ii) Y ਨੇ 31 ਦਸੰਬਰ, 2018 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਏ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ₹ 60,000 ਕਢਵਾਏ। ਆਹਰਣ 'ਤੇ 6% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਵਿਆਜ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ।
- (iii) Z ਨੇ 31 ਮਾਰਚ, 2019 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਏ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ₹ 60,000 ਕਢਵਾਏ।

ਆਹਰਣ 'ਤੇ 6% ਵਿਆਜ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ।

ਹੱਲ।

(i) ਐਸਤ ਸਮਾਂ ਅਵਧੀ = $12 + \frac{3}{2} = 15\frac{1}{2}$ ਮਹੀਨੇ

ਕੁੱਲ ਆਹਰਣ = ₹ $36,000 \times 4 = ₹ 1,44,000$

ਆਹਰਣ 'ਤੇ ਵਿਆਜ = ₹ $1,44,000 \times \frac{10}{100} \times \frac{15}{2} \times \frac{12}{12}$
= ₹ 9,000

(ii) ਕੁੱਲ ਆਹਰਣ = ₹ 60,000

ਸਮਾਂ = 6 ਮਹੀਨੇ

(ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਤਾਰੀਖਾਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ)

ਆਹਰਣ 'ਤੇ ਵਿਆਜ = ₹ $60,000 \times \frac{6}{12} \times \frac{6}{100} = ₹ 1,800$

(iii) ਕੁੱਲ ਆਹਰਣ = ₹ 60,000

ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਆਜ ਦਰ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮਿਆਦ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਆਜ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਲਏ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਹਰਣ 'ਤੇ ਵਿਆਜ = ₹ $60,000 \times \frac{6}{100}$
= ₹ 3,600

2. A ਅਤੇ B 2:1 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸਨ। 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2019 ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ₹1,80,000 ਅਤੇ ₹1,60,000 ਸੀ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ:

- (a) ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ ਵਿਆਜ 6% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
 - (b) A ਨੂੰ ₹ 3,500 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੀ ਤਿਮਾਹੀ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
 - (c) B ਨੂੰ ₹ 1,150 ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
 - (d) A ਨੂੰ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਵਸੂਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 5% ਕਮਿਸ਼ਨ ਮਿਲੇਗਾ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ।
 - (e) B ਨੂੰ 31 ਮਾਰਚ, 2020 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਈ ਸਾਰੀ ਤਨਖਾਹ, ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਸੂਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 10% ਕਮਿਸ਼ਨ ਮਿਲੇਗਾ।
- ਸਾਲ ਲਈ ਲਾਭ ₹ 1,62,000 ਸੀ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਾਭ ਅਤੇ ਘਾਟੇ ਦਾ ਨਿਯੋਜਨ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

[ਉੱਤਰ: A ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ₹ 5,690; B ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ₹ 9,828; ਲਾਭ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ — A—₹ ₹ 65,521; B — ₹ 32,761]

ਯੂਨਿਟ 2: ਸਾਖ ਲਈ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ

ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਾਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ?

- (a) ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ (b) ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ (c) ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ (d) ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

2. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਖ ਹੋਵੇਗੀ?

(a) ਏਕਾਧਿਕਾਰ (b) ਓਲੀਗੋਪੋਲੀ (c) ਦੇ-ਪੱਖੀ (d) ਸੰਪੂਰਨ ਮੁਕਾਬਲਾ

3. ਸਾਖ ਹੈ:

(a) ਇੱਕ ਠੋਸ ਸੰਪਤੀ (b) ਇੱਕ ਅਮੂਰਤ ਸੰਪਤੀ (c) ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸੰਪਤੀ (d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

4. ਸਾਖ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ:

(a) ਖਰੀਦਿਆ (b) ਸਵੈ-ਕਮਾਇਆ (c) ਦੋਵੇਂ (a) ਅਤੇ (b)

(d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

5. ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਕਰੀਯੋਗ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਣ 'ਤੇ ਫਰਮ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

(a) ਸਾਖ (b) ਰਿਜ਼ਰਵ (c) ਸੁਪਰ ਲਾਭ

(d) ਸਰਪਲੱਸ

ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ

1. ਆਮ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅਸਲ ਲਾਭ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। (ਸੁਪਰ ਲਾਭ/ਐਸਤ ਲਾਭ)

2. ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(ਪੁਨਰਗਠਨ/ਸਾਖ)

3. ਸਾਖ = ਸੁਪਰ ਲਾਭ $\times \frac{100}{\dots}$

(ਆਮ ਵਾਪਸੀ ਦਰ/ਸੁਪਰ ਵਾਪਸੀ ਦਰ)

4. ਸਾਖ ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਅਮੂਰਤ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਹੈ। (ਮੂਲ/ਮੁੱਲਵਾਨ)

5. ਸਾਖ ਇੱਕ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਸਾਖ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(ਨੁਕਸਾਨ/ਲਾਭ)

ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸਾਖ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

ਉੱਤਰ: ਸਾਖ ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੀ ਸਾਖ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੈ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਆਮ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੇ ਲਾਭ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ।

2. ਸਾਖ ਦੀ ਕਦਰ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: 1. ਦਾਖਲਾ, 2. ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ, 3. ਭੰਗ, 4. ਰਲੇਵਾਂ, 5. ਲਾਭ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ।

3. ਸਾਖ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।

ਉੱਤਰ: ਐਸਤ ਲਾਭ, ਸੁਪਰ ਲਾਭ ਵਿਧੀ, ਪੂੰਜੀਕਰਣ ਵਿਧੀ।

4. ਸੁਪਰ ਲਾਭ ਵਿਧੀ ਅਧੀਨ ਸੁਪਰ ਲਾਭ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਸਾਖ = ਸੁਪਰ ਲਾਭ $\times$ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੀ ਗਿਣਤੀ।

5. ਸੁਪਰ ਪ੍ਰੋਫਿਟ ਵਿਧੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਖ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕਿਵੇਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਸੁਪਰ ਲਾਭ/ਐਸਤ ਲਾਭ - ਆਮ ਲਾਭ।

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸਾਖ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ?

ਉੱਤਰ: ਕਿਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਸਾਖ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੂਜੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

1. ਕਿਸੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

2. ਸਾਖ ਦੇ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

3. ਸਾਖ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਨੁਮਾਨਕ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨਕ ਤੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ।

4. ਸਾਖ ਦੇ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਖ ਦਾ ਮੁੱਲ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

5. ਸਾਖ ਇੱਕ ਅਮੂਰਤ ਸੰਪਤੀ ਹੈ।

2. 'ਐਸਤ ਲਾਭ' ਅਤੇ 'ਸੁਪਰ ਲਾਭ' ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।

ਉੱਤਰ।

ਆਧਾਰ	ਐਸਤ ਲਾਭ	ਸੁਪਰ ਲਾਭ
1. ਪੂੰਜੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ	ਐਸਤ ਲਾਭ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
2. ਫਾਰਮੂਲਾ	$\frac{\text{Total Profit}}{\text{No. of years}}$	ਅਸਲ ਲਾਭ - ਆਮ ਲਾਭ

3. ਸਾਲ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਲਈ ਲਾਭ	ਐਸਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਭ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।	ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦਾ ਅਸਲ ਲਾਭ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।
------------------------	---	--------------------------------------

ਯੂਨਿਟ 3: ਲਾਭ-ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ

ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ:

(a) ਨਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ-ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ (b) ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ-ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ (c) ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ-ਨਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ (d) ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ-ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ

2. ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

(a) ਨਿਰੰਤਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰ (b) ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ (c) ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ (d) ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ

3. ਅਣ-ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤੇ ਦੇ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ?

(a) ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸਾਈਡ (b) ਡੈਬਿਟ ਸਾਈਡ (c) ਦੋਵੇਂ (a) ਅਤੇ (b) (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

4. ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤੇ ਦੇ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

(a) ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸਾਈਡ (b) ਡੈਬਿਟ ਸਾਈਡ (c) ਦੋਵੇਂ (a) ਅਤੇ (b) (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

5. X ਅਤੇ Y ਇੱਕ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ ਜੋ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2024 ਤੋਂ 2:3 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। X ਦਾ ਲਾਭ/ਤਿਆਗ ਕੀ ਹੈ?

(a) ਲਾਭ 1/5 (b) ਤਿਆਗ 1/5 (c) ਲਾਭ 1/10 (d) ਤਿਆਗ 1/10

ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ

- ਕਿਸੇ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤੇ ਦੇ ਪਾਸੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਡੈਬਿਟ/ਕ੍ਰੈਡਿਟ)
- ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ, ਖੁਦ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ, ਹੋਰ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। (ਕ੍ਰੈਡਿਟ/ਤਿਆਗ)
- ਦੇਣਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਇੱਕ ਹੈ। (ਲਾਭ/ਹਾਨੀ)
- ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ ਖਾਤਾ ਹੈ। (ਅਸਲੀ/ਨਾਮਾਤਰ)
- ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤਿਆਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਫਰਮ ਦਾ ਭੰਗ/ਪੁਨਰਗਠਨ)
- ਕਿਸੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ ਹੈ। (ਡੈਬਿਟ/ਕ੍ਰੈਡਿਟ)
- ਕਿਸੇ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਘਿਸਾਵਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਡੈਬਿਟ/ਕ੍ਰੈਡਿਟ)

ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. "ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ" ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਰਥਿਕ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ "ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

2. ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਉਹ ਅਨੁਪਾਤ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਤਿਆਗ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਸਨੂੰ ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

3. ਲਾਭ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਲਾਭ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਖਰੀਦ।

4. ਲਾਭ-ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਜਾਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ? ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦਿਓ।

ਉੱਤਰ: ਲਾਭ-ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਫਰਮ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਰਮ ਨਵੇਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

- A, B ਅਤੇ C 5:3:2 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ। ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਗੇ। ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ।

[ਉੱਤਰ: A ਤਿਆਗ 1/6 ਅਤੇ B ਨੂੰ 1/30 ਅਤੇ C ਨੂੰ 2/15 ਲਾਭ ਮਿਲਦਾ ਹੈ]

2. ਐਸਤ ਲਾਭ ਦੇ ਪੂੰਜੀਕਰਣ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਖ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ:

(i) ਅਸਲ ਐਸਤ ਲਾਭ ₹ 72,000 (ii) ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਆਮ ਦਰ 12% (iii) ਸੰਪਤੀਆਂ ₹ 8,00,000 (iv) ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ₹ 3,50,000
[ਉੱਤਰ ₹ 1,50,000]

3. ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਦੋ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।

4. ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਐਸਤ ਲਾਭ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਖ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ। ਲਾਭ/ਨੁਕਸਾਨ ਸਨ

2020 — ਲਾਭ ₹ 40,000

2017 — ਲਾਭ ₹ 70,000

2019 — ₹ 32,000 ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ

2016 — ਲਾਭ ₹ 82,000

2018 — ਲਾਭ ₹ 80,000

[ਜਵਾਬ ₹ 1,44,000]

5. ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ABC ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਐਸਤ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ₹ 45,000 ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਹੈ। ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ ਐਸਤ ਪੂੰਜੀ ₹ 2,20,000 ਹੈ। ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੂੰਜੀ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਦਰ 10% ਹੈ। ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ₹ 6,500 ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸੁਪਰ ਲਾਭ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਖ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ।

[ਉੱਤਰ 33,000 ਰੁਪਏ]

ਚਾਰ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1. ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੌਕਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉੱਤਰ: 1. ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ। ਕਈ ਵਾਰ, ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਆਪਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਾਭ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, X, Y ਅਤੇ Z 2: 1: 3 ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ

। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ 3: 2: 1 ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

2. ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਾ ਦਾਖਲਾ। ਪੂੰਜੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਹੁਨਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸਰੋਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਈ ਵਾਰ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਨੂੰ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਸੇਨੂੰ ਅਤੇ ਮੇਨੂੰ ਇੱਕ ਫਰਮ ਵਿੱਚ 2:1 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ। ਸਾਹਿਲ ਨੂੰ 1/6 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਫਰਮ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੇਨੂੰ, ਮੇਨੂੰ ਅਤੇ ਸਾਹਿਲ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

3. ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ। ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰਨਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਫਰਮ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ 'ਤੇ ਫਰਮ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

4. ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਮੌਤ। ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਫਰਮ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ: A, B ਅਤੇ C ਇੱਕ ਫਰਮ ਵਿੱਚ 5: 3: 2 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ। C ਦੀ ਮੌਤ 31 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੋਈ। A ਅਤੇ B ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਯੂਨਿਟ - 4: ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਾ ਦਾਖਲਾ

ਇੱਕ ਅੰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪ੍ਰ. 1. ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਕਿਸੇ ਮੌਜੂਦਾ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2. ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਤਾਂ ਜੋ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ 'ਲਾਭ' ਜਾਂ 'ਨੁਕਸਾਨ' ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝਾ/ਭਾਰਨਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਪ੍ਰ. 3. ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਸਾਖ ਕੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਸੰਯੁਕਤ ਪੂੰਜੀ ਨਾਲੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕੁੱਲ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਾ।

ਪ੍ਰ. 4. ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਲਾਭ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

ਉੱਤਰ: ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ (ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਸਮੇਤ) ਦਾ ਲਾਭ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ।

ਪ੍ਰ. 5. ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਕੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ = ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ - ਨਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ

ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ

1. ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਲਾਭ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਪੁਰਾਣਾ/ਨਵਾਂ)
2. ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਕਦੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸਾਖ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ (ਸਾਖ/ਸੰਪਤੀ) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
3. ਜੇਕਰ ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ (ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ/ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਦਾ ਬਕਾਇਆ) ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
4. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੂੰਜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਪੁਰਾਣਾ/ਨਵਾਂ)
5. ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ (ਰਿਜ਼ਰਵ/ਸਾਖ) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉੱਤਰ: 1. ਪੁਰਾਣਾ, 2. ਸਾਖ, 3. ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਬਕਾਇਆ, 4. ਪੁਰਾਣਾ, 5. ਸਾਖ।

ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (2 ਅੰਕ)

ਪ੍ਰ.1. ਰਮਨ ਅਤੇ ਸ਼ਮਨ 7:3 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ। ਮੋਹਨ ਨੂੰ $\frac{3}{7}$ ਰਾਮ ਤੋਂ ਅਤੇ $\frac{1}{7}$ ਸ਼ਿਆਮ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ। $\frac{2}{7}$

ਪ੍ਰ. 2. ਸੀਤਾ, ਪ੍ਰਿਅਾ ਅਤੇ ਰਾਗਿਨੀ ਇੱਕ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸਨ ਜੋ 3: 3: 2 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਵੰਡਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੀਤਾ ਨੂੰ $\frac{4}{7}$ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਗੀਤਾ ਨੇ ਸੀਤਾ ਤੋਂ ਆਪਣਾ $\frac{2}{7}$ ਹਿੱਸਾ, ਪ੍ਰਿਅਾ ਤੋਂ $\frac{1}{7}$ ਅਤੇ ਰਾਗਿਨੀ ਤੋਂ $\frac{1}{7}$ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਨਵੇਂ ਲਾਭ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ।

ਪ੍ਰ. 3. ਪੁਨੀਤ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਇੱਕ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ ਜੋ 7: 3 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਨੀਤ ਆਪਣੇ ਲਾਭ ਦਾ $\frac{1}{7}$ ਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਆਪਣੇ $\frac{2}{7}$ ਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੁਨੀਤ, ਰਾਹੁਲ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚਕਾਰ ਨਵੇਂ ਲਾਭ ਦੀ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ।

ਅੰਕ (4 ਅੰਕ)

ਪ੍ਰ.1. 31 ਮਾਰਚ, 2023 ਨੂੰ $\frac{2}{3}$ ਅਤੇ $\frac{1}{3}$ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਵੰਡ ਰਹੇ A ਅਤੇ B ਦੀ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ:

ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	₹	ਸੰਪਤੀਆਂ	₹
ਲੈਣਦਾਰ	65,900	ਨਕਦ	1,200
ਪੂੰਜੀ:		ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਣਦਾਰ	9,700
A	30,000	ਸਟਾਕ	20,000
B	20,000	ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ	35,000
		ਇਮਾਰਤ	50,000
	1,15,900		1,15,900

1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2023 ਨੂੰ ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ C ਨੂੰ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ:

(a) C ਨੂੰ ਲਾਭ ਦਾ $\frac{1}{3}$ ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ₹ 15,000 ਪੂੰਜੀ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ₹ 6,000 ਸਾਖ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ।

(ਅ) ਕਿ ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ 10% ਘਟਾਈ ਜਾਵੇ।

(c) ਸ਼ੱਕੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਲਈ 5% ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ।

(d) ਇਮਾਰਤ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ 20% ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

(e) ₹ 1,400 ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ (ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ।

(f) ਸਾਖ ਦੀ ਰਕਮ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਢਵਾਈ ਜਾਣੀ ਸੀ।

ਨਵੀਂ ਫਰਮ ਦੇ ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤੇ, ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰੋ।

ਪ੍ਰ. 31 ਮਾਰਚ, 2023 ਨੂੰ A ਅਤੇ B ਦੀ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ 2:1 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	₹	ਸੰਪਤੀਆਂ	₹
ਬੈਂਕ ਓਵਰਡ੍ਰਾਫਟ	15,000	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਰਜ਼ਦਾਰ	40,000
ਰਿਜ਼ਰਵ ਫੰਡ	12,000	ਘੱਟ: ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ	3,600
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੈਣਦਾਰ	20,000	ਸਟਾਕ	20,000
ਪੂੰਜੀ: A	40,000	ਇਮਾਰਤ	25,000
B	30,000	ਪੇਟੈਂਟ	2,000
		ਮਸ਼ੀਨਰੀ	33,600
	1,17,000		1,17,000

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2023 ਨੂੰ C ਨੂੰ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਨਵੇਂ ਲਾਭ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਹੈ $\frac{3}{6} : \frac{2}{6} : \frac{1}{6}$ । C ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਮਾਯੋਜਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਅਨੁਪਾਤੀ ਪੂੰਜੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ:

(1) C ਸਾਖ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ₹ 10,000 ਨਕਦ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।

(2) ਸ਼ੱਕੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ₹ 2,000 ਤੱਕ ਘਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

(3) ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਟਾਈਪਰਾਈਟਰ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਕੀਮਤ ₹ 2,600 ਹੈ। ਇਹ ਫਰਮ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

(4) ਪੇਟੈਂਟ ਬੇਕਾਰ ਹਨ।

(5) ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਤੋਂ 2% ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ, ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ - 5: ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਜਾਂ ਮੌਤ

ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਾਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1. ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਫਰਮ ਦਾ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਫਰਮ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਰੀ (ਬਾਕੀ) ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰ. 2. ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਨੁਪਾਤ।

ਪ੍ਰ. 3. ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਕੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਨਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ — ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ = ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ।

ਪ੍ਰ. 4. ਲਾਭ ਵਾਲਾ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਧੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਵਾਲਾ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ. 5. ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ

1. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਨੁਪਾਤ = ਨਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ -

(ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ/ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ)

2. ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ = ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ -

(ਨਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ/ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ)

3. ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਅੰਸ਼ ਦੇ ਸਾਖ ਹੈ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤਾ ਤੋਂ ਬਾਕੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤਾ ਵਿੱਚ

4. ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ ਹੈ ਇੱਕ ਖਾਤਾ।

(ਨਾਮਾਂਕਿਤ) / ਅਸਲ)

5. ਏ ਸੰਯੁਕਤ ਜੀਵਨ ਨੀਤੀ ਬਕਾਇਆ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਾ ਜਾਂ ਨੀਤੀ ਪਰਿਪੱਕ ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ।

(ਮਰਦਾ/ਜੀਉਂਦਾ)

ਉੱਤਰ: (1) ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ (2) ਨਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ (3) ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਨੁਪਾਤ (4) ਨਾਮਾਤਰ (5) ਮੈਤਾਂ

ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (2 ਅੰਕ)

ਪ੍ਰ.1. (i) X, Y ਅਤੇ Z $1/2 : 1/3 : 1/6$ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ। ਜੇਕਰ Y ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ ਪਤਾ ਕਰੋ।

(ii) A, B ਅਤੇ C $1/2 : 2/5 : 1/10$ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ। ਜੇਕਰ A ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ ਪਤਾ ਕਰੋ।

Q.2. P, Q ਅਤੇ R $5:4:3$ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸਨ। R ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਹਿੱਸਾ P ਅਤੇ Q ਨੇ $3:2$ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਨਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ ਪਤਾ ਕਰੋ।

ਪ੍ਰ.3. ਐਮ, ਐਨ, ਓ ਅਤੇ ਪੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ $1/3, 1/6, 1/3$ ਅਤੇ $1/6$ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਅਤੇ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ। ਓ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਮ, ਐਨ ਅਤੇ ਪੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਅਤੇ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ।

4 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1. ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹੜੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

- ਲਾਭ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਯੋਜਨ।
- ਸਾਖ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ।
- ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਵਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ।
- ਭੰਡਾਰ, ਸੰਚਿਤ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ।
- ਸੰਯੁਕਤ ਜੀਵਨ ਪਾਲਿਸੀ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ।
- ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ।
- ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੂੰਜੀਆਂ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ।

ਪ੍ਰ. 2. ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੇ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।

ਉੱਤਰ: ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ:

ਆਧਾਰ	ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ	ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ
ਭਾਵ	ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ ਉਹ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।	ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ ਉਹ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਫਾਰਮੂਲਾ	ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ = ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ - ਨਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ	ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ = ਨਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ - ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ
ਗਣਨਾ ਕਦੋਂ ਕਰਨੀ ਹੈ?	ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਸਮੇਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਵਰਤੋਂ	ਇਸ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਨਵੇਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।	ਇਸ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3. ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹੜੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

- (1) ਬਾਕੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਲਾਭ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਗਣਨਾ।
- (2) ਸਾਖ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ।
- (3) ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵੰਡ।
- (4) ਭੰਡਾਰ, ਸੰਚਿਤ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ।
- (5) ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਆਖਰੀ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਸਮਾਯੋਜਨ।
- (6) ਸੰਯੁਕਤ ਜੀਵਨ ਪਾਲਿਸੀ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ।
- (7) ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ।
- (8) ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੂੰਜੀਆਂ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ।

ਯੂਨਿਟ - 6 : ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦਾ ਵਿਘਨ

ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਾਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪ੍ਰ. 1. ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਐਕਟ 1932 ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ: "ਫਰਮ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਫਰਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਾ ਭੰਗ ਹੋਣਾ।"

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2. ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਦੋਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: (i) ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ (ii) ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਸਥਾਈ ਅਸਮਰੱਥਾ (iii) ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੂਜੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ. 3. ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ?

ਉੱਤਰ: ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ. 4. ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਫਰਮ ਦਾ ਭੰਗ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਫਰਮ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਭੰਗ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ. 5. ਫਰਮ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਭੰਗ ਦੇ ਦੋ ਮਾਮਲੇ ਦੱਸੋ।

ਉੱਤਰ: (ੳ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੇ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ 'ਤੇ। (ਅ) ਫਰਮ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋਇਆ।

ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ

1. ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਤੋਂ ਅਹਿਸਾਸ ਦੇ ਇੱਕ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੰਪਤੀ ਹੈ ਪੱਖ ਦਿਖਾਇਆ----- ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਖਾਤਾ। (ਡੈਬਿਟ/ਕ੍ਰੈਡਿਟ)
2. ਜਦੋਂ ਪੱਕਾ ਹੈ ਭੰਗ ਸਾਖ ਖਾਤਾ ਹੈ ਬੰਦ ਨਾਲ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਨੂੰ ----- (ਅਨੁਭਵ ਖਾਤਾ/ਨਾਮਜ਼ਦ)
3. ਅਹਿਸਾਸ ਖਾਤਾ ਹੈ ਏ ----- ਖਾਤਾ। (ਨਾਮਾਂਕਿਤ/ਕਿਤਾਬ)
4. ਚਾਲੂ ਭੰਗ ਸਾਰੇ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਹਨ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦ ਅਹਿਸਾਸ ਖਾਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨੁਸਾਰੀ - ----- ਮੁੱਲ। (ਪੱਤਰ/(ਕਿਤਾਬ))
5. ਵਿੱਚ ਦ ਘਟਨਾ ਦੇ ਭੰਗ ਦੇ ਏ ਪੱਕਾ ਸਾਂਝੇਦਾਰ----- ਸੰਪਤੀਆਂ ਹਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਤੋਂ ਹਨ ਭੁਗਤਾਨ ਨਿੱਜੀ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦਾ। (ਅਸਲ/ਨਿੱਜੀ)

ਉੱਤਰ:

- (1) ਕ੍ਰੈਡਿਟ (2) ਅਹਿਸਾਸ ਖਾਤਾ (3) ਨਾਮਾਤਰ (4) ਕਿਤਾਬ (5) ਨਿੱਜੀ

ਬਹੁ-ਚੋਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1. ਚਾਲੂ ਦ ਭੰਗ ਦੇ ਏ ਪੱਕਾ, ਇੱਕ ਰਕਮ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਪੱਕਾ ਦ ਅੰਡਰਸਕੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੰਪਤੀਆਂ ਹੈ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨੂੰ
(a) ਨਕਦੀ ਖਾਤਾ (ਅ) ਅਹਿਸਾਸ ਖਾਤਾ (ੳ) ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ (d) ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਇਹ
2. ਬਾਹਰ ਦੇ ਦ ਕਮਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਤੋਂ ਦ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਐਤਵਾਰ ਜਾਇਦਾਦ-ਵਸੀਅਤ ਹੋਣਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ।
(a) ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਾ ਪੂੰਜੀ (b) ਲੈਣਦਾਰ ਦੇਣਦਾਰੀ (c) ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ (ਸ) ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ
3. ਜਦੋਂ ਏ ਪਹਿਲਾਂ ਭੰਗ ਸਾਖ ਖਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਨੂੰ
(a) ਅਹਿਸਾਸ ਖਾਤਾ (ਅ) ਪੂੰਜੀ ਖਾਤਾ ਅਤੇ ਦ ਸਾਂਝੇਦਾਰ (c) ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ (ਸ) ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਇਹ
4. ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੇਣਦਾਰੀ ਜਦੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ 'ਤੇ ਭੰਗ ਦੇ ਏ ਪੱਕਾ ਹੈ ਟਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਨੂੰ
(a) ਦੇਣਦਾਰੀ ਖਾਤਾ (ਅ) ਅਹਿਸਾਸ ਖਾਤਾ (c) ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤਾ ਦ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਨਿੱਜੀ ਸੰਪਤੀਆਂ (ਸ) ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਉੱਪਰ

5. ਤੇ ਦ ਸਮਾਂ ਦੇ ਭੰਗ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੰਪਤੀਆਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦੂਰ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਐਕਸ ਏ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਹੋਣਾ ਡੈਬਿਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨੂੰ

(a) ਸੰਪਤੀਆਂ ਖਾਤਾ (ਅ) ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਐਕਸ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤਾ (c) ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ (d) ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ

ਉੱਤਰ: (1) ਅਹਿਸਾਸ ਖਾਤਾ (2) ਲੈਣਦਾਰ ਦੇਣਦਾਰੀ (3) ਅਹਿਸਾਸ ਖਾਤਾ (4) ਅਹਿਸਾਸ ਖਾਤਾ (5) ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਐਕਸ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤਾ

2 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪ੍ਰ. 1. ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਫਰਮ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫਰਮ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1932 ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, "ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਫਰਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਾ ਭੰਗ"। ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਫਰਮ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਰੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਫਰਮ ਦੀਆਂ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਸੂਲੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਰਮ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਿਲਾਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਹਰੀ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰ. 2. ਫਰਮ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੇ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ।

ਉੱਤਰ।

ਫਰਮ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ

ਆਧਾਰ	ਫਰਮ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ	ਨਿੱਜੀ ਕਰਜ਼ੇ
ਭਾਵ	ਫਰਮ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਭਾਵ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ।	ਨਿੱਜੀ ਕਰਜ਼ਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਰਜ਼ਾ।
ਦੇਣਦਾਰੀ	ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਫਰਮ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ।	ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3. ਫਰਮ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਭੰਗ ਕੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਭਾਰਤੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਐਕਟ, 1932 ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਭੰਗ ਹੋਵੇਗਾ:

- ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ 'ਤੇ।
- ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਿਵਾਸੀ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਜੇਕਰ ਫਰਮ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ.4. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਜਰਨਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਪਾਸ ਕਰੋ:

- ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਰਚੇ ₹ 10,000 ਸਨ।
- ₹ 7,000 ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਰਚੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਐਮ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।
- ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ₹ 20,000 ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਰਚੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਪ੍ਰ.5. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਜਰਨਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਪਾਸ ਕਰੋ:

- ਵਿਜੇ, ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ, ਨੂੰ ਭੰਗ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ₹ 20,000 ਦਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਸਹਿਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ₹ 12,000 ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।
- ਰਮਨ, ਇੱਕ ਸਾਂਝੇਦਾਰ, ਨੂੰ ਭੰਗ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ₹ 30,000 ਦਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ₹ 7,000 ਦੇ ਵਸੂਲੀ ਖਰਚੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

4 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪ੍ਰ. 1. ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਭੰਗ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦੇ ਭੰਗ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਚਾਰ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।

ਉੱਤਰ: ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਭੰਗ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦੇ ਭੰਗ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ:

ਆਧਾਰ	ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਾ ਭੰਗ	ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫਰਮ ਦਾ ਭੰਗ
ਭਾਵ	ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ।	ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦ ਹੋਣਾ।
ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ	ਫਰਮ ਆਪਣੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਆਮ ਵਾਂਗ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ।	ਫਰਮ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ/ਪ੍ਰਾਪਤੀ	ਇਸ ਵਿੱਚ ਫਰਮ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਰਮ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।	ਇਸ ਵਿੱਚ ਫਰਮ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਬੰਦ ਕਰਨਾ	ਇਸ ਲਈ ਫਰਮ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਇਸ ਲਈ ਫਰਮ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰ. 2. ਭੰਗ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ?

ਉੱਤਰ: ਫਰਮ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਨਾਲ ਫਰਮ ਦੇ ਖਾਤੇ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖਾਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

(1) ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋਕਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(2) ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(3) ਫਿਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅੰਤਿਮ ਰਕਮ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

(4) ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਨਕਦ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਸੀਦਾਂ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲੇਖਾਕਾਰੀ ਇਲਾਜ ਦੀ ਗਣਿਤਿਕ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ.3. ਡੀ ਅਤੇ ਆਰ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸਨ। 31 ਮਾਰਚ, 2023 ਨੂੰ, ਫਰਮ ਦੀ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ:

31 ਮਾਰਚ, 2023 ਨੂੰ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ

ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	₹	ਸੰਪਤੀਆਂ	₹
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੈਣਦਾਰ	60,000	ਨਕਦ	25,000
ਆਰ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ	15,000	ਦੇਣਦਾਰ	42,000
ਜਨਰਲ ਰਿਜ਼ਰਵ	15,000	ਘੱਟ: ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ	
ਨਿਵੇਸ਼ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਫੰਡ	2,000	ਸ਼ੱਕੀ ਕਰਜ਼ੇ	6,000
ਆਰ ਦੀ ਪੂੰਜੀ	30,000	ਸਟਾਕ	12,000
ਡੀ ਦੀ ਪੂੰਜੀ	10,000	ਨਿਵੇਸ਼	18,000
		ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ	39,000
		ਡੀਜ਼ ਲੇਨ	2,000
	1,32,000		1,32,000

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਰਮ ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

(i) ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ 10% ਦੀ ਛੋਟ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਨਕਦ ਦੇ ਕੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(ii) R ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ₹ 500 ਦੇ ਵਿਆਜ ਨਾਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(iii) ਕਰਜ਼ੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦਾ 10% ਘੱਟ ਵਸੂਲਿਆ ਗਿਆ।

(iv) ਸਟਾਕ ਨੂੰ R ਦੁਆਰਾ ₹ 7,000 'ਤੇ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(v) ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੁੱਕ ਵੈਲਯੂ ਦਾ 80% ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

(vi) ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਰਚੇ ₹ 600 ਡੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਿਅਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਅਕਾਊਂਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਯੂਨਿਟ -7: ਅੰਸ਼ ਪੂੰਜੀ ਲਈ ਲੇਖਾਕਾਰੀ

ਇੱਕ ਅੰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1. ਕੰਪਨੀ ਕੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਕੰਪਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਸਥਾਈ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਮੋਹਰ ਵਾਲੀ ਵੱਖਰੀ ਹਸਤੀ ਹੈ।

2. ਅੰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਉਹ ਇਕਾਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਵੰਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

3. ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ 2013 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।

ਉੱਤਰ: ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ ਅਤੇ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼।

4. ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੱਸੋ।

ਉੱਤਰ: ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ।

5. ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ ਕੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਅੰਸ਼ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸਨੂੰ (a) ਲਾਭਅੰਸ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ (b) ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ:

1. ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ ਤੇ ਅੰਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। (ਛੂਟ/ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ)
2. ਉਹ ਅੰਸ਼ ਜੋ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਇਕਵਿਟੀ ਅੰਸ਼/ਰਿਣ ਪੱਤਰ) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
3. ਅੰਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਪਾਸੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। (ਸੰਪਤੀਆਂ/ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ)
4. ਅੰਸ਼ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸਿਰਲੇਖ (ਅੰਸ਼ਪੂੰਜੀ/ਮੌਜੂਦਾ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ) ਹੇਠ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।
5. ਅੰਸ਼ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਖਾਤਾ ਇੱਕ ਖਾਤਾ ਹੈ। (ਨਿੱਜੀ/ਅਸਲ)

ਉੱਤਰ: (1) ਛੋਟ (2) ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ (3) ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ (4) ਅੰਸ਼ ਪੂੰਜੀ (5) ਨਿੱਜੀ

ਉੱਤਰ: (1) ਛੋਟ (2) ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ (3) ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ (4) ਅੰਸ਼ ਪੂੰਜੀ (5) ਨਿੱਜੀ

ਬਹੁ-ਚੋਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:-

1. ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਹੈ
(a) ਸੀਮਤ ਦੇਣਦਾਰੀ (b) ਸਥਾਈ ਹੋਂਦ
(c) ਵੱਖਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਸਤੀ (d) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ
 2. ਅੰਸ਼ਧਾਰਕ ਹਨ:
(a) ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਲੈਣਦਾਰ (b) ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਲਕ (c) ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਗਾਹਕ (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
 3. ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ।
(a) ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਵਾਲਾ (b) ਸਥਿਰ (c) ਅਸੀਮਤ (d) ਸੀਮਤ
 4. ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਹੈ:
(a) ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ (b) 20 (c) 200 (d) 7
 5. ਅੰਸ਼ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:
(a) ਲਾਭਅੰਸ਼ (b) ਲਾਭ (c) ਕਮਿਸ਼ਨ (d) ਵਿਆਜ
1. (ਸ), 2. (ਅ), 3. (ਸ), 4. (ਸ), 5. (ਏ),

ਦੋ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

ਪ੍ਰ.1 ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਇੱਕ ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ ਉਹ ਅੰਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਤਰਜੀਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਜੋ ਹਰੇਕ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। "ਇੱਕ ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ ਉਹ ਅੰਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।" ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਨਾ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ, ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਤਾ ਜਾਂ ਆਮ ਅੰਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਤਰਜੀਹੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ਧਾਰਕ ਵਾਧੂ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

Q.2 ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ ਕੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ 'ਤੇ ਜਾਂ ਨਕਦੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੌਧਿਕ ਸੰਪਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਹਨ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸਨੂੰ ਲਾਕ-ਇਨ-ਪੀਰੀਅਡ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Q.3 ਬਕਾਇਆ ਕਾਲਾਂ ਅਤੇ ਐਡਵਾਂਸ ਕਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।

ਉੱਤਰ।

ਪੇਸ਼ਗੀ ਕਾਲਾਂ	ਬਕਾਇਆ ਕਾਲਾਂ
1. ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣ ਨੂੰ ਕਾਲ-ਇਨ-ਐਡਵਾਂਸ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।	1. ਅੰਸ਼ਧਾਰਕ ਵੱਲੋਂ ਕਾਲ ਮਨੀ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਡਿਫਾਲਟ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਾਲ ਇਨ ਏਰੀਅਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
2. ਕੰਪਨੀ ਬਕਾਏ ਵਿੱਚ ਕਾਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।	2. ਕੰਪਨੀ ਕਾਲਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਆਜ ਵਸੂਲਦੀ ਹੈ।
3. ਸਾਰਣੀ 'F' ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਜ ਦਰ 12% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਹੈ।	3. ਸਾਰਣੀ 'F' ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਜ ਦਰ 10% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਹੈ।

Q.4 ₹ 25,00,000 ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ₹ 6,00,000 ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਈ। ਸਪੈਂਸਰ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ ਦੁਆਰਾ ₹ 100 ਹਰੇਕ ਦੇ 12,000 ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ ਅਤੇ ₹ 10,00,000 ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਖਰੀਦ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ। ਖਰੀਦ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਿੰਗ ਲਿਮਟਿਡ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਰਨਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਪਾਸ ਕਰੋ।

ਹੱਲ:

ਖਰੀਦ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਗਣਨਾ : ₹

ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਾਮਾਤਰ ਮੁੱਲ = $12,000 \times ₹ 100 =$ 12,00,000

ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਰਿਜ਼ਰਵ = 1,20,000

ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ = 10,00,000

ਖਰੀਦ ਪ੍ਰਤੀ ਮੁੱਲ = 23,20,000

JOURNAL OF SPENCER LTD.

Date	Particulars	L.F.	Dr. (₹)	Cr. (₹)
(i)	Sundry Assets A/c Dr.		25,00,000	
	Goodwill A/c (Balancing Figure) Dr.		4,20,000	
	To Sundry Liabilities A/c			6,00,000
	To Queen Ltd.			23,20,000
	(Purchase of assets and liabilities of Queen Ltd.)			
(ii)	Queen Ltd. Dr.		23,20,000	
	To Equity Share Capital A/c			12,00,000
	To Securities Premium Reserve A/c			1,20,000
	To Bank A/c			10,00,000
	(12,000 equity shares of ₹ 100 each issued at a premium of 10% and ₹ 10,00,000 paid by bank draft)			

Q.5 ਰਾਘਵ ਲਿਮਟਿਡ ₹ 15,00,000 ਦੀ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ 25% ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ₹ 60 ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ।

ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ:

ਪਲਾਂਟ ₹ 6,00,000; ਟਰੱਕ ₹ 8,00,000; ਸਟਾਕ ₹ 3,00,000; ਮਸ਼ੀਨਰੀ ₹ 6,00,000 ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ₹ 5,00,000।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਾਘਵ ਲਿਮਟਿਡ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਰਨਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਹੱਲ:

JOURNAL OF RAGHAV LTD.

Date	Particulars	L.F.	Dr. (₹)	Cr. (₹)
	Plant A/c Dr.		6,00,000	
	Trucks A/c Dr.		8,00,000	
	Stock A/c Dr.		3,00,000	
	Machinery A/c Dr.		6,00,000	
	To Sundry Creditors A/c			5,00,000
	To Gupta Bros.			15,00,000

	To Capital Reserve (Balancing Figure) (Purchase of Business from Gupta Bros.)			3,00,000
	Gupta Bros. Dr.		15,00,000	
	To Equity Share Capital A/c			12,00,000
	To Securities Premium Reserve A/c			3,00,000
	(Issue of 20,000 Shares of ₹ 60 each at a premium of ₹ 15 per share)			

Note : No. of Shares to be issued $\frac{15,00,000}{75} = 20,000$

Q. 6. On 1.1.2022 A Ltd. received in advance the first call of ₹ 3 per share on 10,000 equity shares. The first call was due on 15-2-2022.

Journalise the above transactions and transfer the advance to first call account by opening a Calls-in-Advance Account.

Solution :

JOURNAL

Date	Particulars	L.F.	Dr. (₹)	Cr. (₹)
2022 Jan. 1	Bank A/c Dr. To Calls-in-Advance A/c (First call money received in advance on 10,000 equity shares)		30,000	30,000
Feb. 15	Calls-in-Advance A/c Dr. To Equity Share First Call A/c (Amount transferred from Calls-in-advance account)		30,000	30,000

DR.

CALLS-IN-ADVANCE ACCOUNT

CR.

Date	Particulars	₹	Date	Particulars	₹
2022 Feb. 15	To Equity Share First Call A/c	30,000	2022 Jan. 1	By Bank A/c	30,000

ਪ੍ਰ. Q. 7. A Limited company forfeited 100 equity shares of the face value of 10 each. Rs 6

per share called up, for non-payment of first call of Rs 2 per share, The forfeited share were subsequently re-issued as fully paid @Rs7 each. Give necessary entries in company's journal.

Q. 8. A Ltd. Purchased assets for Rs 4,50,000 from B & Co. A sum of Rs 1.75,000 was paid by means of bank draft and for the balance due A Ltd. issued equally share of Rs 10 each at a premium of 10% journalise the above transactions in the books of the company.

ਚਾਰ ਅੰਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

ਪ੍ਰ. 1 ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਉੱਤਰ. (i) ਸੰਚਤ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼। ਸੰਚਤ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ ਉਹ ਅੰਸ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਦੇ ਬਕਾਏ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਦੇ ਬਕਾਏ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਵਿੱਚੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ। ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ₹ 100 ਦੇ 10,000 9% ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ 2012 ਅਤੇ 2013 ਲਈ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ 2014 ਲਈ ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ₹ 2,70,000 ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ii) ਗੈਰ-ਸੰਚਤ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਾਲ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਦੇ ਬਕਾਏ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

(iii) ਭਾਗੀਦਾਰ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼। ਉਹ ਅੰਸ਼ ਜੋ ਇਸਦੇ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਰ 'ਤੇ ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚੇ ਵਾਧੂ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਾਗੀਦਾਰ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਸ਼ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚੀ ਵਾਧੂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(iv) ਗੈਰ-ਭਾਗੀਦਾਰ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼। ਉਹ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ ਜੋ ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚੇ ਹੋਏ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਉਹ 'ਗੈਰ-ਭਾਗੀਦਾਰ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼' ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਇੱਕ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਭਾਗੀਦਾਰ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(v) ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼। ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ ਉਹ ਅੰਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(vi) ਗੈਰ-ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼। ਇਹ ਉਹ ਅੰਸ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਇੱਕ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(vii) ਰੀਡੀਮੇਬਲ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼। ਇਹ ਉਹ ਅੰਸ਼ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਅੰਸ਼ ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(viii) ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼। ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ ਉਹ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਅੰਸ਼ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 2013 ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਪ੍ਰ. 2 ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਪੂੰਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਅੰਸ਼ ਪੂੰਜੀ ਸ਼ਬਦ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਪੂੰਜੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

1. **ਅਧਿਕਾਰਤ ਪੂੰਜੀ।** ਇਹ ਉਹ ਪੂੰਜੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਸਟਾਕ ਕੰਪਨੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਸ਼ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੈਮਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਜਾਂ ਨਾਮਾਤਰ ਪੂੰਜੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

2. **ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਪੂੰਜੀ।** ਇਹ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਨਕਦ ਲਈ ਜਾਂ ਨਕਦੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਮਬਰਾਂ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

3. **ਸਬਸਕ੍ਰਾਈਬਡ ਪੂੰਜੀ।** ਇਹ ਜਾਰੀ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਬਸਕ੍ਰਾਈਬਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਮਬਰਾਂ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਬਸਕ੍ਰਾਈਬਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

4. **ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਪੂੰਜੀ।** ਇਹ ਗਾਹਕੀ ਵਾਲੀ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

5. **ਚੁਕਤਾ ਪੂੰਜੀ।** ਇਹ ਕਾਲ-ਅੱਪ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ਧਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਕਾਏ ਵਿੱਚ ਕਾਲ-ਅੱਪ ਪੂੰਜੀ ਘਟਾ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

6. **ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੂੰਜੀ।** ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਅਣ-ਕਾਲਡ ਅੰਸ਼ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਪੂੰਜੀ ਨੂੰ 'ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੂੰਜੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ. 3 'ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੈਪੀਟਲ' ਅਤੇ 'ਕੈਪੀਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵ' ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਦੱਸੋ।

ਉੱਤਰ।

ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੂੰਜੀ	ਪੂੰਜੀ ਪੂੰਜੀ
1. ਇਹ ਅਣ-ਬੁਲਾਏ ਅੰਸ਼ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।	ਪੂੰਜੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੂੰਜੀ ਲਾਭ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਮੁਫਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
2. ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੂੰਜੀ ਬਣਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।	ਪੂੰਜੀ ਲਾਭ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂੰਜੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬਣਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।
3. ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।	ਇਸਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਦੇਵਦਾਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ 'ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਤੇ ਸਰਪਲੱਸ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਪਹਿਲੀ ਵਸਤੂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।
4. ਇਸਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।	ਪੂੰਜੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਤੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

₹ 10 ਦੇ 30,000 ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ 'ਤੇ ₹ 3

ਅਲਾਟਮੈਂਟ 'ਤੇ ₹ 4

ਪਹਿਲੀ ਕਾਲ 'ਤੇ ₹ 2

ਅੰਤਿਮ ਕਾਲ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ

33,000 ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:

(i) 21,000 ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ - ਪੂਰੇ।

(ii) 12,000 ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ - 9,000 ਅੰਸ਼

ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਰਾਮ, ਜਿਸਨੂੰ 12,000 ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ 900 ਅੰਸ਼ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਨੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਕਾਲਾਂ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਪੈਸੇ ਦਾ

ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਉਸਦੇ ਅੰਸ਼ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ। 600 ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼ ₹ 8 ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਜਰਨਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਪਾਸ ਕਰੋ।

ਹੱਲ:

JOURNAL				
Date	Particulars		Dr. (₹)	Cr. (₹)
	Bank A/c (33,000 × 3) Dr.		99,000	
	To Equity Share Application A/c (Application money received)			99,000
	Equity Share Application A/c Dr.		99,000	
	To Equity Share Capital A/c (30,000 × 3)			90,000
	To Equity Share Allotment A/c (3,000 × 3) (Transfer of application money)			9,000
	Equity Share Allotment A/c (30,000 × 4) Dr.		1,20,000	
	To Equity Share Capital A/c (Allotment money due)			1,20,000
	Bank A/c Dr.		1,08,300	
	To Equity Share Allotment A/c (Allotment money received)			1,08,300
	Equity Share First Call A/c (30,000 × 2) Dr.		60,000	
	To Equity Share Capital A/c (First call due)			60,000
	Bank A/c (29,100 × 2) Dr.		58,200	
	Call in Arrears A/c (900 × 2) Dr.		1,800	
	To Equity Share First Call A/c (First call received)			60,000
	Equity Share Second & Final Call A/c (30,000 × 1) Dr.		30,000	
	To Equity Share Capital A/c (Second and final call due)			30,000
	Bank A/c Dr.		29,100	
	Call in Arrears A/c (900 × 1) Dr.		900	
	To Equity Share Second & Final Call A/c (Second and final call received)			30,000
	Equity Share Capital A/c (900 × 10) Dr.		9,000	
	To Equity Share Allotment A/c			2,700
	To Equity Share First Call A/c			1,800
	To Equity Share Second & Final Call A/c			900
	To Share Forfeited A/c (1,200 × 3) (900 shares of Ravi forfeited)			3,600
	Bank A/c (600 × 8) Dr.		4,800	
	Share Forfeited A/c (600 × 2) Dr.		1,200	
	To Equity Share Capital A/c (600 × 10) (Reissue of 600 forfeited shares)			6,000
	Share Forfeited A/c Dr.		1,200	
	To Capital Reserve A/c (Profit on re-issue of 600 shares tfd. to Capital Reserve A/c)			1,200

ਯੂਨਿਟ - 8: ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਲਈ ਲੇਖਾਕਾਰੀ

ਇੱਕ ਅੰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1. 'ਰਿਣ ਪੱਤਰ' ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

ਉੱਤਰ: ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(30) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, "ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਸਟਾਕ, ਬਾਂਡ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਚਾਰਜ ਬਣਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ।"

ਪ੍ਰ. 2. ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੱਸੋ।

ਉੱਤਰ: ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ. 3. ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।

ਉੱਤਰ: 1. ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਿਣ ਪੱਤਰ। 2. ਰੀਡੀਮੇਬਲ ਰਿਣ ਪੱਤਰ। 3. ਰਜਿਸਟਰਡ ਰਿਣ ਪੱਤਰ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4. ਬੇਅਰਰ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਉਹ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰ. 5. ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ. 6. ਰੀਡੀਮੇਬਲ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਕੀ ਹਨ?

ਉੱਤਰ: ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰ. 7. ਰਿਣਦਾਤਿਆਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਉਧਾਰ ਲਈ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਮੁੜ ਅਦਾਇਗੀ।

ਧਾਰਕ।

ਪ੍ਰ. 8. ਡੀਆਰਆਰ ਕੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਡੀਆਰਆਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਰੀਡੈਂਪਸ਼ਨ ਰਿਜ਼ਰਵ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਡਿਬੈਚਰਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼।

ਪ੍ਰ. 9. ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਦੋ ਤਰੀਕੇ ਦੱਸੋ?

ਉੱਤਰ: (ੳ) ਇਕਮੁਸ਼ਤ (ਅ) ਲਾਟੀਆਂ ਦਾ ਡਰਾਅ।

ਪ੍ਰ. 10. ਪਰਿਪੱਕਤਾ 'ਤੇ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਦੀ ਇਕਮੁਸ਼ਤ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਿਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰ. 11. ਪੂੰਜੀ ਤੋਂ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਜਦੋਂ ਨਵੇਂ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਰੀਡੀਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰ. 12. ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਵਿੱਤ ਦੇ ਦੋ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।

ਉੱਤਰ: (i) ਲਾਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ (ii) ਤਾਜ਼ੇ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ।

ਬਹੁ-ਚੋਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1. ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਛੋਟ ਇੱਕ _____ ਸੰਪਤੀ ਹੈ :

(a) ਕਾਲਪਨਿਕ (b) ਸਥਿਰ (c) ਵਰਤਮਾਨ (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

2. ਜ਼ੀਰੋ ਰੂਪਨ ਬਾਂਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:

(a) ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਆਜ ਦਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ (b) ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਆਜ ਦਰ ਨਾਲ

(c) ਜ਼ੀਰੋ ਵਿਆਜ ਦਰ 'ਤੇ (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

3. ਰਿਣ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਦੇਣਯੋਗ ਵਿਆਜ ਹੈ:

(a) ਜਨਰਲ ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (b) ਡੁੱਬਦੇ ਫੰਡ ਨਿਵੇਸ਼ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

(c) ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਲਾਭ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ (d) ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਨਿਯੋਜਨ

4. ਇੱਕ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਧਾਰਕ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ:

(a) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਰ 'ਤੇ ਵਿਆਜ (b) ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ

(c) ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ (d) ਸਥਿਰ ਲਾਭਅੰਸ਼

5. ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਲਿਕਵੀਡੇਸ਼ਨ 'ਤੇ, ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਦੀ ਮੂਲ ਰਕਮ:

(a) ਸਮਤਾ ਪੂੰਜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (b) ਸਮਤਾ ਪੂੰਜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (c) ਸਭ ਤੋਂ ਅੰਤਮ (d) ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

6. ਜਦੋਂ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਬਰਾਬਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ 'ਤੇ ਰੀਡੀਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਖਾਤੇ ਦੀ ਰੀਡੀਮਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:

(a) ਨਾਮਾਤਰ ਖਾਤਾ (b) ਅਸਲ ਖਾਤਾ (c) ਨਿੱਜੀ ਖਾਤਾ (d) ਦੋਵੇਂ (a) ਅਤੇ (b)

1. (a), 2. (a), 3. (c), 4. (a), 5. (b), 6. (c),

2 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

ਪ੍ਰ. 1. ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(30) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ "ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਸਟਾਕ, ਬਾਂਡ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਚਾਰਜ ਬਣਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ"

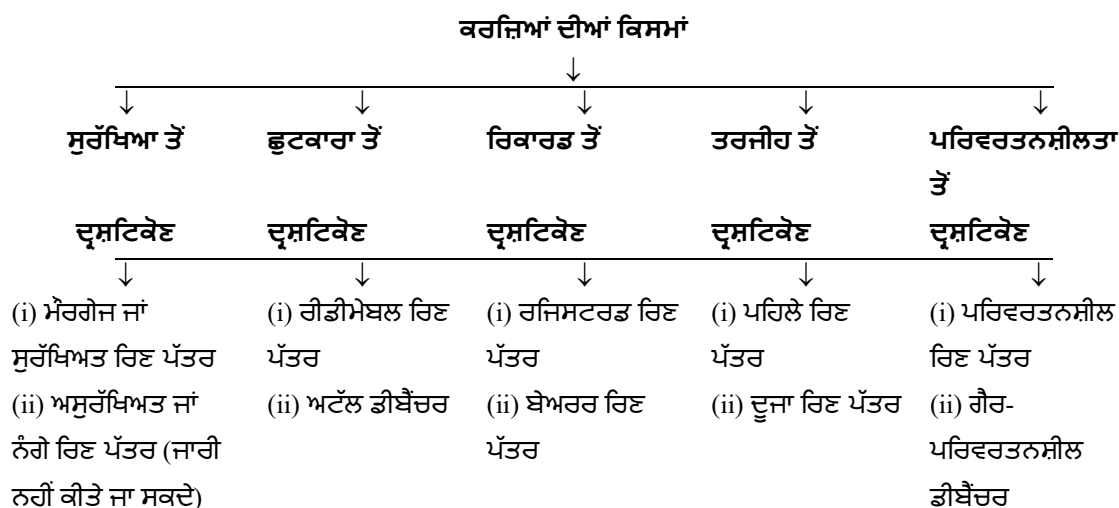
ਪ੍ਰ. 2. ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ।

ਉੱਤਰ: ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ

1. ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਸਟਾਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
2. ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਸਟਾਕ ਦੀ ਕੋਈ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
3. ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਸਟਾਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਸ਼ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਕ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਸਿਰਫ ਪੂਰੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ. 3. ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਲਿਖੋ।

ਉੱਤਰ: ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਚਾਰਟ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।

Q. 1. X Ltd. issued 1,000, 4% Debentures of ₹ 100 each at a discount of 5% payable in one installment. Make journal entries.

Solution :

JOURNAL

Date	Particulars		Dr. (₹)	Cr. (₹)
	Bank A/c Dr. To Debenture Application & Allotment A/c (Being application & allotment money received)		95,000	95,000
	Debenture Application & Allotment A/c (1,000 × 95) Dr. Discount on Issue of Debentures A/c (1,000 × 5) Dr. To 4% Debentures A/c (1,000 × 100) (Being 1,000 debentures of ₹ 100 each issued at a discount of 5%)		95,000 5,000	1,00,000

Q. 4. Harry Ltd. purchased building for ₹ 6,60,000. Half of the payment was made in cash and the remaining half by the issue of 12% debentures at a premium of 10%. Pass necessary journal entries.

Solution :

IN THE BOOKS OF Z LTD.

JOURNAL

Date	Particulars		Dr. (₹)	Cr. (₹)
	Building A/c Dr. To Vendor's A/c (Being building purchased)		6,60,000	6,60,000
	Vendor's A/c Dr. To Bank A/c To 12% Debentures A/c (3,30,000 × 100/110) To Securities Premium Reserve A/c		6,60,000	3,30,000 3,00,000 30,000

(Being payment made to vendor)

Q. 5. A Ltd. bought machinery from B & Co. for ₹ 5,80,000. It paid ₹ 1,05,000 by cheque and the balance by issuing 10% debentures of ₹ 10 each at 5% discount. Pass journal entries in the books of X Ltd.

Solution :

**IN THE BOOKS OF X LTD.
JOURNAL**

Date	Particulars	Dr. (₹)	Cr. (₹)
	Machinery A/c Dr. To B & Co.'s A/c (Being machinery purchased)	5,80,000	5,80,000
	B & Co.'s A/c Dr. Discount on Issue of Debentures A/c ($50,000 \times 10 \times \frac{5}{100}$)	5,80,000 25,000	
	To Bank A/c Dr. To 10% Debentures A/c *(50,000 × 10) (Being payment made to Y & Co.)		1,05,000 5,00,000

Balance amount to be paid by issuing 10% debentures = 5,80,000 – 1,05,000 = 4,75,000

Issue price of debentures = 10 – (10 × 5%) = 10 – 0.50 = ₹ 9.50

* No. of 10% debenture to be issued to B & Co. = $\frac{4,75,000}{9.50} = 50,000$

Q. 4. Sindh Bank issued 10,000. 9% Debentures of ₹ 100 each at a premium of 10% on Sep. 30, 2018 redeemable on Sep. 30, 2023. The issue was fully subscribed. Record necessary entries for issue and redemption of debentures.

Solution :

**BOOKS OF PUNJAB NATIONAL BANK
JOURNAL**

Date	Particulars	L.F.	Dr. (₹)	Cr. (₹)
2018 Sep. 30	Bank A/c Dr. To 9% Debenture Application & Allotment A/c (Being Receipt of application money)		11,00,000	11,00,000
Sep. 30	9% Debentures Application & Allotment A/c Dr. To 9% Debentures A/c To Securities Premium Reserve A/c (Being Transfer of application money)		11,00,000	10,00,000 1,00,000
2023 Sep. 30	9% Debentures A/c Dr. To Debenture holders A/c (Being Amount due on redemption)		10,00,000	10,00,000
Sep. 30	Debenture holders A/c Dr. To Bank A/c (Being Payment of amount due to debenture holders)		10,00,000	10,00,000

ਸੈਕਸ਼ਨ - ਬੀ

ਯੂਨਿਟ - 9: ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

ਬਹੁ-ਚੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

- ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
(a) ਸਾਰਣੀ A(b) ਅਨੁਸੂਚੀ III ਭਾਗ III
(c) ਅਨੁਸੂਚੀ III ਭਾਗ I(d) ਅਨੁਸੂਚੀ III ਭਾਗ II
- ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
(a) ਲੰਬਕਾਰੀ ਰੂਪ (b) ਖਿਤਿਜੀ ਰੂਪ
(c) ਜਾਂ ਤਾਂ ਖਿਤਿਜੀ ਜਾਂ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰੂਪ (d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
- ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ 'ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਪਤੀਆਂ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
(a) ਵਾਹਨ (b) ਪੇਟੈਂਟ
(c) ਸਾਖ (d) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ
- ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
(a) ਮੌਜੂਦਾ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ (b) ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਉਧਾਰ

(c) ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਜ਼ੇ (d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

5. ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ

- (a) ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਤਸਵੀਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।
- (ਬੀ) ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- (c) ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
- (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਉੱਤਰ : 1. (c), 2. (a), 3. (d), 4. (b), 5. (b)

ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ:

1. ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ (ਛੁੱਟ/ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ) 'ਤੇ ਅੰਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ
2. ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਕੰਪਨੀਅੰਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। (ਮੁਲਤਵੀ/ਸਮਤਾ)
3. ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਸ਼ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਪਾਸੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। (ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ/ਸੰਪਤੀਆਂ)
4. ਉਹ ਅੰਸ਼ ਜੋ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ (ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼/ਰਿਣ ਪੱਤਰ) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
5. ਅੰਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਪਾਸੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। (ਸੰਪਤੀਆਂ/ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ)
6. ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਸ਼ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ... (ਅੰਸ਼ ਪੂੰਜੀ/ਮੌਜੂਦਾ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ)

ਉੱਤਰ: (1) ਛੋਟ (2) ਮੁਲਤਵੀ (3) ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ (4) ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ (5) ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ (6) ਅੰਸ਼ ਪੂੰਜੀ

2 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

ਪ੍ਰ.1. ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣਾਂ ਲੇਖਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅੰਤਮ ਉਤਪਾਦ ਹਨ। ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਉੱਦਮ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣਾਂ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਉੱਦਮ ਦੀ ਲਾਭਖੇਰੀ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹਨ।

ਪ੍ਰ.2. ਕੰਟੀਨੈਂਟ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਅਚਨਚੇਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਉਹ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਦੇ ਡ੍ਰਾਫਟ ਨੇਟ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਕੁੱਲ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਅਵੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਅੰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਣ-ਕਥਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀ, ਸਥਿਰ ਸੰਚਤ ਲਾਭਅੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਕਾਏ, ਬਿੱਲ ਛੋਟ ਲਈ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਆਦਿ।

ਪ੍ਰ.3. ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਉੱਤਰ: ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ

1. ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣਾਂ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 2013 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਰਾਂ ਅਧੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
2. ਇਹ ਵਿਵਰਣ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਨ ਪਰ ਵੇਰਵੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨੋਟਸ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।
3. ਇਹ ਲੇਖਾ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ 31 ਮਾਰਚ।
4. ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰਾ ਫੈਸਲਾ ਇਹਨਾਂ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

5. ਇਹ ਵਿਵਰਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਡੇਟਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ।
6. ਇਹ ਵਿਵਰਣ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੇਖਾਕਾਰ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਨਿਰਣੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ: ਸਟਾਕ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਤਰੀਕੇ, ਘਟਾਓ ਵਿਧੀ।

ਪ੍ਰ. 4. ਵੇਚੇ ਗਏ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ।

ਉੱਤਰ: ਵੇਚੇ ਗਏ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

- (1) ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਅਤੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਕਮੀ।
- (2) ਖਰੀਦ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਜਾਂ ਕਮੀ।
- (3) ਸਿੱਧੇ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਜਾਂ ਕਮੀ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5. ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਅੰਦਰੂਨੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਹ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉੱਦਮ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰ. 6. ਬਾਹਰੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਬਾਹਰੀ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਹਰੀ ਧਿਰਾਂ ਉਹ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉੱਦਮ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 7. ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹਨ?

ਉੱਤਰ: ਉਦੇਸ਼

- (1) ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਰਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ।
- (2) ਫਰਮ ਦੀ ਕਮਾਈ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ।
- (3) ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ।
- (4) ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਰਵੇਤਮ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ।

4 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

COMPARATIVE BALANCE SHEET

Q. 1. From the following Balance Sheets, prepare Comparative Balance Sheet of Ltd. :

Particulars	2022 (₹)	2023 (₹)
I. Equity and Liabilities		
1. Shareholder's Funds		
Share Capital	3,00,000	3,50,000
2. Non-Current Liabilities		
Long-term Borrowings	2,00,000	1,00,000
3. Current Liabilities		
Trade Payables	1,00,000	1,50,000
Total	6,00,000	6,00,000
II. Assets		
1. Non-Current Assets		
Fixed Assets (Tangible)	3,00,000	4,00,000
2. Current Assets		
Trade Receivables	3,00,000	2,00,000
Total	6,00,000	6,00,000

Solution :

A LTD. COMPARATIVE BALANCE SHEET AS AT....., 2022 AND 2023

Particulars	2022 (₹)	2023 (₹)	Absolute Change (Increase or Decrease) ₹ (B) – (A) (C)	Percentage Change (Increase or Decrease) % $\frac{(C)}{(A)} \times 100$
	(A)	(B)		
I. Equity and Liabilities				

1. Shareholder's Funds				
Share Capital	3,00,000	3,50,000	50,000	16.67%
2. Non-Current Liabilities				
Long-term Borrowings	2,00,000	1,00,000	(1,00,000)	(50%)
3. Current Liabilities				
Trade Payables	1,00,000	1,50,000	50,000	50%
Total	6,00,000	6,00,000	—	—
II. Assets				
1. Non-Current Assets				
Fixed Assets (Tangible)	3,00,000	4,00,000	1,00,000	33.33%
2. Current Assets				
Trade Receivables	3,00,000	2,00,000	(1,00,000)	(33.33%)
Total	6,00,000	6,00,000	—	—

Q. 2. Prepare a Comparative Statement of Profit & Loss from the following :

Particulars	31.3.2023	31.3.2022
	₹	₹
Revenue from Operations	60,00,000	30,00,000
Finance Costs	30,00,000	27,00,000
Employee Benefit Expenses	4,00,000	3,00,000
Other Expenses	40,000	50,000
Income Tax 40% of Net Profit		

Solution :

**COMPARATIVE STATEMENT OF PROFIT & LOSS
FOR THE YEAR ENDED 31ST MARCH, 2022 AND 2023**

Particulars	Note No.	2021-22	2022-23	Absolute Change (Increase or Decrease)	Percentage Change (Increase or Decrease)
1		2	3	4	5
		A	B	(B – A = C)	C/A × 100 = D
I. Revenue from Operations		₹ 30,00,000	₹ 60,00,000	₹ 30,00,000	% 100
II. Less : Expenses					
Employee Benefit Expenses		3,00,000	4,00,000	1,00,000	33.33
Finance Costs		27,00,000	30,00,000	3,00,000	11.11
Other Expenses		50,000	40,000	(10,000)	(20.00)
Total Expenses		30,50,000	34,40,000	3,90,000	12.78
III. Profit/Loss before Tax (I–II)		(50,000)	25,60,000	26,10,000	5220.00
IV. Less : Tax		—	10,24,000	10,24,000	100.00
V. Profit/Loss after tax (III – IV)		(50,000)	15,36,000	15,36,000	3172.00

Q. 3. Following particulars are obtained from the books of Tanushree Ltd. :

	Note No.	31.3.2023	31.3.2022
		₹	₹
Revenue from Operations		40,00,000	25,00,000
Purchase of Stock in Trade		33,60,000	18,50,000
Changes in Inventories		(2,00,000)	1,50,000
Other Expenses		1,20,000	1,00,000
Other Income		1,60,000	50,000

You are required to prepare a Common Size Statement of Profit & Loss.

Solution :

**TANUSHREE LTD.
COMMON SIZE STATEMENT OF PROFIT & LOSS
FOR THE YEARS ENDED 31ST MARCH 2022 & 2023**

Particulars	Note No.	Absolute Amounts		Percentage of Revenue from Operations	
		2021-22	2022-23	2021-22	2022-23

	₹	₹	%	%
I. Revenue from Operations	25,00,000	40,00,000	100	100
II. Add : Other Incomes	50,000	1,60,000	2	4
III. Total Revenue (I + II)	25,50,000	41,60,000	102	104
IV. Less : Expenses :				
Purchase of Stock in Trade	18,50,000	33,60,000	74	84
Change in Inventories	1,50,000	(2,00,000)	6	(5)
Other Expenses	1,00,000	1,20,000	4	3
Total Expenses	21,00,000	32,80,000	84	82
V. Profit before Tax (III – IV)	4,50,000	8,80,000	18	22

ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

ਇੱਕ ਅੰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1. ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
2. ਤਰਲਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
3. ਮੌਜੂਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ?
4. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ?
5. ਤਰਲਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ?
6. ਤੇਜ਼ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਪੱਧਰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
7. ਮੌਜੂਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਪੱਧਰ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਆਦਰਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਉੱਤਰ:

1. ਰੇਡੀਓ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਾਮਕ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵਿੱਤੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ।
2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਨੁਪਾਤ, ਤੇਜ਼ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਤਰਲ ਅਨੁਪਾਤ।
3. ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਪੂੰਜੀ ਟਰਨਓਵਰ ਅਨੁਪਾਤ।
4. ਤਰਲਤਾ ਅਨੁਪਾਤ, ਸੈਲਵੈਸੀ ਅਨੁਪਾਤ, ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਨੁਪਾਤ, ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ।
5. ਫਰਮ ਦੀ ਛੋਟੀ-ਵਾਰੀ ਸੈਲਵੈਸੀ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਨੁਪਾਤ
6. 1:1
7. 2:1

ਬਹੁ-ਚੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ₹ 1,00,000; ਸਮਾਪਤੀ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ₹ 1,50,000; ਖਰੀਦਦਾਰੀ ₹ 5,75,000; ਕੈਰੇਜ ₹ 50,000; ਮਜ਼ਦੂਰੀ ₹ 2,00,000। ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਟਰਨਓਵਰ ਅਨੁਪਾਤ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ:
(a) 6.2 ਵਾਰ (b) 7.4 ਵਾਰ (c) 7 ਵਾਰ (d) 6.6 ਵਾਰ
2. ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ₹ 6,00,000; ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਟਰਨਓਵਰ ਅਨੁਪਾਤ 5; ਜੇਕਰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਸਮਾਪਤੀ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਨਾਲੋਂ ₹ 8,000 ਘੱਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ।
(ੳ) ₹ 1,16,000 (ਅ) ₹ 1,24,000 (ੲ) ₹ 1,12,000 (ਸ) ₹ 1,28,000
3. ਜੇਕਰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਪੂੰਜੀ 1,92,000 ਰੁਪਏ ਹੈ, ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ 80,000 ਰੁਪਏ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ਾ 2,00,000 ਰੁਪਏ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ:
(ੳ) 2.6 : 1 (ਅ) 3.6 : 1 (ੲ) 2 : 1 (ਸ) 1.6 : 1
4. ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ 50,000 ਰੁਪਏ, ਸਮਾਪਤੀ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ 40,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਦੀ ਲਾਗਤ 7,20,000 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ ਟਰਨਓਵਰ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?
(a) 18 ਵਾਰ (b) 16 ਵਾਰ (c) 14.4 ਵਾਰ (d) 8 ਵਾਰ
5. ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ 1,80,000 ਰੁਪਏ ਹੈ, ਕੁੱਲ ਲਾਭ ਦੀ ਦਰ ਲਾਗਤ 'ਤੇ 25% ਹੈ। ਕੁੱਲ ਲਾਭ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?
(ੳ) 45,000 ਰੁਪਏ (ਅ) 36,000 ਰੁਪਏ (ੲ) 40,000 ਰੁਪਏ (ਸ) 60,000 ਰੁਪਏ

ਉੱਤਰ: 1. (a), 2. (a), 3. (a), 4. (b), 5. (b)

ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

Q. 1. Calculate the Current Ratio from the following information :

	₹
Total Assets	9,00,000
Fixed Assets	5,40,000
Non Current Investments	1,10,000
Shareholder's Funds	6,00,000
Non Current Liabilities	80,000

Solution :

$$\begin{aligned}\text{Current Assets} &= \text{Total Assets} - \text{Fixed Assets} - \text{Non Current Investments} \\ &= ₹ 9,00,000 - ₹ 5,40,000 - ₹ 1,10,000 = ₹ 2,50,000\end{aligned}$$

Total of Assets side of Balance Sheet will be equal to total of Equity and Liabilities side.

$$\begin{aligned}\text{Hence, Current Liabilities} &= \text{Total Assets} - \text{Shareholder's Funds} - \text{Non Current Liabilities} \\ &= ₹ 9,00,000 - ₹ 6,00,000 - ₹ 80,000 = ₹ 2,20,000\end{aligned}$$

$$\text{Current Ratio} = \frac{\text{Current Assets}}{\text{Current Liabilities}} = \frac{2,50,000}{2,20,000} = 1.136 : 1$$

Q. 2. Calculate Current Ratio from the following :

Working Capital ₹ 8,00,000; Trade Payables ₹ 1,80,000 and other Current Liabilities ₹ 20,000.

Solution :

$$\begin{aligned}\text{Current Liabilities} &= \text{Trade Payables} + \text{Other Current Liabilities} \\ &= ₹ 1,80,000 + ₹ 20,000 = ₹ 2,00,000\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{Current Assets} &= \text{Working Capital} + \text{Current Liabilities} \\ &= ₹ 8,00,000 + ₹ 2,00,000 = ₹ 10,00,000\end{aligned}$$

$$\text{Current Ratio} = \frac{\text{Current Assets}}{\text{Current Liabilities}} = \frac{10,00,000}{2,00,000} = 5 : 1$$

Q.3. X Ltd.'s inventory is ₹ 1,12,000; Liquid Assets are ₹ 1,20,000 and quick ratio is 1.6. Work out the current ratio.

Solution :

$$\text{Quick Ratio} = \frac{\text{Liquid Assets}}{\text{Current Liabilities}}$$

$$1.6 \text{ (Given)} = \frac{₹ 1,20,000 \text{ (Given)}}{\text{Current Liabilities}}$$

$$\text{Therefore: Current Liabilities} = \frac{₹ 1,20,000}{1.6} = ₹ 75,000$$

$$\begin{aligned}\text{Current Assets} &= \text{Liquid Assets} + \text{Inventory} \\ &= ₹ 1,20,000 + ₹ 1,12,000 = ₹ 2,32,000\end{aligned}$$

$$\text{Current Ratio} = \frac{\text{Current Assets}}{\text{Current Liabilities}} = \frac{2,32,000}{75,000} = 3.09 : 1$$

Q. 4. Calculate Debt Equity Ratio from the following particulars :

	₹
Share Capital	2,00,000
Reserve & Surplus	1,10,000
Long term Borrowings	1,20,000
Long term Provisions	50,000
Current Liabilities	70,000
Non Current Assets	3,30,000
Current Assets	2,20,000

What conclusions do you draw about the company on the basis of this ratio ?

Solution :

$$\text{Debt-Equity Ratio} = \frac{\text{Debt}}{\text{Equity}} \text{ or } \frac{\text{Long term Debts}}{\text{Shareholder's Funds}}$$

$$\begin{aligned}\text{Long term Debts} &= \text{Long term Borrowings} + \text{Long term Provisions} \\ &= ₹ 1,20,000 + ₹ 50,000 = ₹ 1,70,000\end{aligned}$$

Calculation of Shareholder's Funds (Equity & Liabilities Side Approach) :

$$\begin{aligned}\text{Shareholder's Funds} &= \text{Share Capital} + \text{Reserve & Surplus} \\ &= ₹ 2,00,000 + ₹ 1,10,000 = ₹ 3,10,000\end{aligned}$$

Alternatively, Shareholder's Funds may also be calculated as follows :

Calculation of Shareholder's Funds (Assets Side Approach) :

Shareholder's Funds = Non Current Assets + Working Capital – Non Current Liabilities
 Or Non Current Assets + Current Assets – Current Liabilities – Non Current Liabilities
 i.e., Long term Borrowings and Long term Provisions
 = ₹ 3,30,000 + ₹ 2,20,000 – ₹ 70,000 – ₹ 1,20,000
 = 50,000
 = ₹ 3,10,000

Debt Equity Ratio = $\frac{1,70,000}{3,10,000} = 0.55 : 1$

Q. 5. Compute Debt Equity Ratio from the following information :

	₹		₹
Share Capital	40,00,000	Long term Provisions	3,00,000
Securities Premium Reserve	2,00,000	Short term Provisions	1,00,000
Reserves and Surplus	10,00,000	Short term Borrowings	4,00,000
Loan from Industrial Finance Corporation @ 8%	20,00,000	Trade Payables	5,00,000
9% Bonds	25,00,000		

Solution :

Debt Equity Ratio = $\frac{\text{Debt}}{\text{Equity}}$ or $\frac{\text{Long term Debts}}{\text{Shareholder's Funds}}$

Long term Debts = Loan from Industrial Finance Corporation + 9% Bonds
 + Long term Provisions
 = ₹ 20,00,000 + ₹ 25,00,000 + ₹ 3,00,000 = ₹ 48,00,000

Shareholder's Funds = Share Capital + Reserve and Surplus
 = ₹ 40,00,000 + ₹ 10,00,000 = ₹ 50,00,000

Debt Equity Ratio = $\frac{48,00,000}{50,00,000} = 0.96 : 1$

ਯੂਨਿਟ - 10: ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ**ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ:**

- ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਨਕਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਧੇਗੀ
 (a) ਮੌਜੂਦਾ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ (b) ਟੈਕਸ ਜਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਲਾਭਅੰਸ਼ (c) ਦੇਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ (d) ਦੇਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ
- ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਬਿਆਨ
 (a) ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਲੇਖਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ (b) ਲੇਖਾ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਅਧਾਰ (c) ਲੇਖਾ ਦਾ ਨਕਦ ਅਧਾਰ (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- ਨਕਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇਗਾ
 (a) ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ (b) ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦਾ ਜਾਰੀ ਹੋਣਾ (c) ਪੂੰਜੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ (d) ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ
- ਵਿੱਤੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਲਈ ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਬਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
 (a) ਦਰਮਿਆਨੀ ਸੀਮਾ (b) ਲੰਬੀ ਸੀਮਾ (c) ਛੋਟੀ ਸੀਮਾ (d) ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ ਸੀਮਾ
- ਨਿਰਮਾਣ ਉੱਦਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
 (a) ਦਰਮਿਆਨੀ ਸੀਮਾ (b) ਛੋਟੀ ਸੀਮਾ (c) ਵਿੱਤੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਉੱਤਰ ਕੁੰਜੀ:

- (a) ਮੌਜੂਦਾ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ 2. (c) ਲੇਖਾਕਾਰੀ ਦਾ ਨਕਦ ਅਧਾਰ 3. (b) ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ 4. (c) ਛੋਟੀ ਸੀਮਾ 5. (c) ਵਿੱਤੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

ਬਹੁ-ਚੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

- ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਨਕਦੀ ਵਧੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ...
 (a) ਮੌਜੂਦਾ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ (b) ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀ
 (c) ਦੇਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ (d) ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ
- ਪ੍ਰੀਪੇਡ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ
 (a) ਨਕਦੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ (b) ਨਕਦੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ
 (c) ਨਕਦੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

3. ਰੇਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਇਸ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ
- ਹਾਈਡ੍ਰਿਡ ਲੇਖਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ
 - ਲੇਖਾ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਆਧਾਰ
 - ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਦਾ ਨਕਦ ਆਧਾਰ
 - ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
4. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਨਕਦੀ ਇਸਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ:
- ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਬੇਨਸ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਅਤੇ ਬੇਨਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
 - ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀ
 - ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀ
 - ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ
5. ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਟੈਕਸ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ:
- ਨਿਵੇਸ਼ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ
 - ਸੰਚਾਲਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ
 - ਵਿੱਤੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ
 - ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਜਵਾਬ ਕੁੰਜੀ: 1. (d), 2. (c), 3. (c), 4. (b), 5. (b)।

2 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1. ਰੇਕੜ ਤੁੱਲ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਰੇਕੜ ਤੁੱਲ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਹਨ ਜੋ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਕਦੀ ਦੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ-ਪਛਾਣੀਆਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਜੋਖਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਨਕਦ ਸਮਾਨ ਵਜੋਂ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮੰਨ ਲਓ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਘੱਟ। ਨਕਦ ਸਮਾਨ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ ਖਜ਼ਾਨਾ ਬਿੱਲ, ਵਪਾਰਕ ਕਾਗਜ਼, ਮਨੀ ਮਾਰਕੀਟ ਫੰਡ, ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਜੋ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੀਡੀਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ (ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਪੱਕਤਾ 'ਤੇ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਜੋਖਮ ਹੋਵੇ)।

ਪ੍ਰ. 2. ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਾਖ ਦੇ ਅਮੋਰਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਸੰਬੰਧੀ ਕਿਸ ਇਲਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਸਾਖ ਇੱਕ ਅਮੂਰਤ ਸੰਪਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਅਸਲ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਲਿਖਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਸਾਖ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਕਦੀ ਦੇ ਆਉਣ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਸੰਚਾਲਨ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਾਖ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਖ ਦੇ ਅਮੋਰਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਲਿਖਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਕਮੀ। ਸੰਚਾਲਨ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਖ ਦੇ ਅਮੋਰਟਾਈਜ਼ੇਡ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰ. 3. ਰੇਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਕਦਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ?

- ਉੱਤਰ।** (i) **ਕਦਮ I.** ਦੋ ਡੇਟਾ ਦੀ ਬੈਲੈਂਸ ਸ਼ੀਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਲਈ ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।
- (ii) **ਕਦਮ II:** ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਾ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ।
- (iii) **ਕਦਮ III.** ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਨਕਦੀ ਦੀ ਗਣਨਾ।
- (iv) **ਕਦਮ IV:** ਸੰਚਾਲਨ, ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ੁੱਧ ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ।

Q. 4. The following is the abstract of balance sheet of Rupa Ltd. for the year 2019 & 2020.

Balance Sheet

Liabilities	2019	2020	Assets	2019	2020
			Machinery	20,000	25,000

Additional Information

- Depreciation during the year ₹ 4,000.
- Machine costing ₹ 3,000 on which depreciation has accumulated ₹ 800, was sold for ₹ 2,000.

Show the effect of above adjustments on the calculation of cash flow from operating activities.

Machinery Account

Particulars	Amount	Particulars	Amount
To Balance b/d	20,000	By Depreciation	4,000

To Bank—Purchases (B.Fig.)	11,200	By Bank	2,000
		By P & L (Loss on Sale)	200
		By Balance b/d	25,000
	31,200		31,200

Effect on Cash Flow from Operating Activities

- Depreciation of ₹ 400 will be added to Net Profit during the year (Non Cash Expenses)
- Loss on sale of machine ₹ 200 will be added to net profit during the year (Non-operating expense)

Q. 5. From the following information calculate the amount of Cash Flows from Investing Activities :

Particulars	31.03.2019 ₹	31.03.2020 ₹
Plant and Machinery	8,00,000	10,00,000
Non Current Investments	40,000	1,00,000
Land (At cost)	2,00,000	1,00,000

Additional Information :

- Depreciation charged on Plant and Machinery was ₹ 50,000.
- Plant and Machinery with a book value of ₹ 60,000 was sold for ₹ 40,000.
- Land was sold at a gain of ₹ 60,000.

Solution : Calculation of Cash from Investing Activities

Particulars	₹
Sale of Plant and Machinery	40,000
Sale of Land (See Note 1)	1,60,000
Purchase of Plant & Machinery (See Note 2)	(3,10,000)
Purchase of Non-Current Investments	(60,000)
Net Cash flows from Investing Activities	(1,70,000)

Working Note No. 1

LAND A/C

Particulars	₹	Particulars	₹
To Balance b/d	2,00,000	By Bank (Sale of Land)	
To Gain on Sale of Land	60,000	(Balancing Figure)	1,60,000
		By Balance c/d	1,00,000
	2,60,000		2,60,000

Working Note No. 2

PLANT & MACHINERY A/C

Particulars	₹	Particulars	₹
To Balance b/d	8,00,000	By Depreciation	50,000
To Bank		By Bank (Sale of Machinery)	40,000
(Purchase of Machinery)		By Loss on Sale of Machinery	20,000
(Balancing Figure)	3,10,000	By Balance c/d	10,00,000
	11,10,000		11,10,000

4 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪ੍ਰ. 1. ਰੇਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਕੀ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਰੇਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਇੱਕ ਵਿਵਰਣ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਲੇਖਾ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਨਕਦ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ, ਨਕਦੀ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਦੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ICAI ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ AS-3 (ਸੋਧਿਆ) ਨੇ ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਮਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ (ਰਸੀਦਾਂ) ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ (ਭੁਗਤਾਨ) ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ, ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ ਕਮਾਏ ਨਕਦ ਲਾਭ, ਨਕਦੀ ਲਈ ਅੰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ, ਉਧਾਰ ਲੈਣ, ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਆਦਿ ਤੋਂ ਨਕਦੀ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ (ਵਰਤੋਂ) ਸੰਪਤੀਆਂ ਜਾਂ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ, ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਜਾਂ ਤਰਜੀਹੀ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ, ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ, ਟੈਕਸ, ਲਾਭਅੰਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਆਦਿ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਕਾਸਟ ਐਂਡ ਵਰਕਸ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, " ਰੇਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਇੱਕ ਵਿਵਰਣ ਹੈ ਜੋ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਨਕਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਨਕਦੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

ਇਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ, ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ, ਮਾਸਿਕ, ਤਿਮਾਹੀ, ਸਾਲਾਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2. ਰੇਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹਨ?

ਉੱਤਰ: AS-3 (ਸੋਧੇ ਹੋਏ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣ ਦੇ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਉੱਦਮ ਦੇ ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉੱਦਮ ਦੀ ਨਕਦੀ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਦਮ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

- (1) ਉਹਨਾਂ ਖਾਸ ਸਰੋਤਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਚਾਲਨ/ਨਿਵੇਸ਼/ਵਿੱਤੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ) ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਉੱਦਮ ਦੁਆਰਾ ਨਕਦੀ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।
- (2) ਕਿਸੇ ਉੱਦਮ ਦੁਆਰਾ ਨਕਦੀ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸ ਖਾਸ ਵਰਤੋਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਚਾਲਨ/ਨਿਵੇਸ਼/ਵਿੱਤੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ) ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ।
- (3) ਦੋ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਦੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਕਦੀ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ (ਕੁੱਲ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ) ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕੇ ਨਕਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਮਾੜੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ।
- (4) ਉੱਦਮ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀ ਮਿਆਦ ਦੀਆਂ ਨਕਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਈ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।
- (5) ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕੀ ਉੱਦਮ ਆਪਣੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।
- (6) ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਪਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਰਜ਼ਦਾਰ, ਬਿੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀਯੋਗ, ਸਟਾਕ ਆਦਿ ਤੋਂ ਨਕਦੀ ਕਿਸ ਗਤੀ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।
- (7) ਮੌਜੂਦਾ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੈਣਦਾਰ, ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਬਿੱਲ ਆਦਿ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਿਸ ਗਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ।
- (8) ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ।
- (9) ਨਕਦ ਬਜਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ।
- (10) ਵਿੱਤੀ ਨੀਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਨੀਤੀ ਆਦਿ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ।
- (11) ਉੱਦਮ ਦੀ ਤਰਲਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ।

ਪ੍ਰ. 3. ਰੇਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਫਾਇਦੇ ਦੱਸੋ।

ਉੱਤਰ: ਰੇਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫਾਇਦੇ ਹਨ:

- (1) ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਵਪਾਰਕ ਉੱਦਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਸਥਿਰ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਨਕਦ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਲਾਗਤ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਨਕਦੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- (2) ਲਾਭਅੰਸ਼ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮੁੜ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ: ਸੰਚਾਲਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਨਕਦੀ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- (3) ਕੁਸ਼ਲ ਨਕਦ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ: ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਨਕਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਆਵੇਗੀ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿੰਨਾ ਬਾਹਰੋਂ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰ. 4. ਰੇਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸੋ।

ਉੱਤਰ: ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਵਿੱਤੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਉਪਯੋਗੀ ਸਾਧਨ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

- (1) ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਆਮਦਨ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਨਕਦੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਵਾਧਾ ਜਾਂ ਕਮੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- (2) ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਉਹਨਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਜੋ ਨਕਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ: ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ ਜਾਂ ਰਿਣ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਸਥਿਰ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ।

(3) ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਸੈਕੰਡਰੀ ਡੇਟਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਦੂਜੇ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮਦਨ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਬੈਲੈਂਸ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਡੇਟਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(4) ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

ਪ੍ਰ. 5. ਸੰਚਾਲਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਉੱਤਰ: ਸੰਚਾਲਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਉੱਦਮ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਆਮਦਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਮਾਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰੀਆਂ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਚਾਲਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਨਕਦ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

- ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਨਕਦ ਰਸੀਦਾਂ।
- ਰਾਇਲਟੀ, ਫੀਸ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਲੀਏ ਤੋਂ ਨਕਦ ਰਸੀਦਾਂ।
- ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸਪਲਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਨਕਦ ਭੁਗਤਾਨ।
- ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਕਦ ਭੁਗਤਾਨ।
- ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ, ਇਕਾਈਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਾਲਿਸੀ ਲਾਭਾਂ ਲਈ ਬੀਮਾ ਉੱਦਮ ਦੀਆਂ ਨਕਦ ਰਸੀਦਾਂ ਅਤੇ ਨਕਦ ਭੁਗਤਾਨ।
- ਨਕਦ ਭੁਗਤਾਨ ਜਾਂ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛਾਣਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ।
- ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ, ਫਾਰਵਰਡ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ, ਵਿਕਲਪ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਸਵੈਪ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਕਦ ਰਸੀਦਾਂ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਜਦੋਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਡੀਲਿੰਗ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕੇਸ ਸਟੱਡੀਜ਼

ਕੇਸ ਸਟੱਡੀ 1: ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਪਾਠ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ:

ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਫਲਾਵਰ 3:1 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਲ 2018-19 ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਲਾਂਟ ਨੂੰ ₹ 2,000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਫਲਾਵਰ ਨੂੰ ₹ 5,000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਤਨਖਾਹ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ₹ 76,000 ਦਾ ਲਾਭ ਕਮਾਇਆ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ :

- (1) ₹ 5,00,000 ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਪਲਾਂਟ ਲਈ 2% ਕਮਿਸ਼ਨ।
- (2) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ 'ਤੇ 5% ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਫਲਾਵਰ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ।
- (3) ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਦਾ 10% (ਸਾਰੇ ਨਿਯੋਜਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਜਨਰਲ ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰੋ।
 1. ਜਨਰਲ ਰਿਜ਼ਰਵ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਓ?
(a) ₹ 11,200 (b) ₹ 4,000 (c) ₹ 4,200 (d) ₹ 10,000
 2. ਹਰੇਕ ਸਾਥੀ ਲਈ ਵੰਡਣਯੋਗ ਲਾਭ ਕੀ ਹੈ?
(a) ਪਲਾਂਟ ₹ 27,000 ਅਤੇ ਫਲਾਵਰ ₹ 9,000 (b) ਪਲਾਂਟ ₹ 18,000 ਅਤੇ ਫਲਾਵਰ ₹ 18,000
(c) ਪਲਾਂਟ ₹ 31,500 ਅਤੇ ਫਲਾਵਰ ₹ 10,500 (d) ਪਲਾਂਟ ₹ 28,500 ਅਤੇ ਫਲਾਵਰ ₹ 9,500
 3. ਪਲਾਂਟ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਪਤਾ ਕਰੋ।
(a) ₹ 2,000 (b) ₹ 12,000 (c) ₹ 10,000 (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
 4. ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਨਿਯੋਜਨ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਲਾਭ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
(a) ₹ 36,000 (b) ₹ 1,12,000 (c) ₹ 76,000 (d) ₹ 1,36,000
 5. ਫਲਾਵਰ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਰਕਮ ਹੇਠਲੀ :
(a) ₹ 30,000 (b) ₹ 60,000 (c) ₹ 1,20,000 (d) ₹ 90,000
 6. ਫਲਾਵਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ?
(a) ₹ 2,000 (b) ₹ 2,100 (c) ₹ 2,800 (d) ₹ 2,500

ਕੇਸ ਸਟੱਡੀ 2: ਇੰਦੂ ਅਤੇ ਸੁਰੇਖਾ ₹ 3,00,000 ਅਤੇ ₹ 2,00,000 ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਨਾਲ 2: 1 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਦਿਓ:

1. ਜੇਕਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ 9% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਲ ਲਈ ਲਾਭ ₹ 36,000 ਹੈ, ਤਾਂ ਇੰਦੂ ਦਾ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ:
(a) ₹ 24,000 (b) ₹ 27,000 (c) ₹ 21,600 (d) ₹ 14,400

2. ਜੇਕਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ 9% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਲ ਦਾ ਹਾਨੀ ₹ 15,000 ਹੈ, ਤਾਂ ਇੰਦੂ ਦਾ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ:
(a) ₹ 27,000 (b) ₹ 9,000 (c) ₹ 10,000 (d) ₹ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
3. ਜੇਕਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਲ ਲਈ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ₹ 60,000 ਹੈ, ਤਾਂ ਸੁਰੇਖਾ ਦਾ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ:
(a) ₹ 18,000 (b) ₹ ਕੋਈ ਨਹੀਂ (c) ₹ 27,000 (d) ₹ 12,000
4. ਜੇਕਰ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ 9% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਵਿਆਜ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਫਰਮ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਾਲ ਲਈ ਮੁਨਾਫ਼ਾ 30,000 ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ ਇੰਦੂ ਦਾ ਵਿਆਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ :
(a) ₹ 18,000 (b) ₹ 20,000 (c) ₹ 27,000 (d) ₹ 12,000
5. ਜੇਕਰ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਭ ₹ 60,000 ਹੈ, ਤਾਂ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ ਵਿਆਜ 10% ਹੈ, ਤਾਂ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ :
(a) ₹ 10,000 (b) ₹ 6,000 (c) ₹ 20,000 (d) ₹ 50,000
6. ਜੇਕਰ ਸਾਲ ਲਈ ਘਾਟਾ ₹ 10,000 ਹੈ, ਤਾਂ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ 10% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਵਿਆਜ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਫਰਮ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸੁਰੇਖਾ ਦਾ ਕਰਜ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਹੋਵੇਗਾ :
(a) ₹ 30,000 (b) ₹ 20,000 (c) ₹ 10,000 (d) ₹ 40,000

ਕੇਸ ਸਟੱਡੀ 3: ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸਥਿਤੀ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ:

P, Q ਅਤੇ R ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ, ਲਾਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ R ਨੂੰ ਲਾਭ ਦਾ $\frac{2}{5}$ ਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ P&Q ਬਰਾਬਰ ਸਾਂਝਾ ਕਰੇਗਾ। ਤਬਦੀਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਫਰਮ ਦੀ ਸਾਖ ਦਾ ਮੁੱਲ ₹ 5,00,000 ਹੈ।

1. P, Q ਅਤੇ R ਦਾ ਨਵਾਂ ਲਾਭ ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ?
(a) 1:1:1 (b) 1:1:2 (c) 3:3:4 (d) 3:2:1
2. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਸਾਥੀ/ਸਾਥੀ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਹੈ?
(a) ਪ (b) ਪ੍ਰ (c) R (d) ਦੋਵੇਂ (a) ਅਤੇ (b)
3. Q ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ ਜਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ?
(a) $\frac{1}{30}$ (ਤਿਆਗ) (b) $\frac{1}{15}$ (ਲਾਭ) (c) $\frac{1}{15}$ (ਤਿਆਗ) (d) $\frac{1}{30}$ (ਲਾਭ)
4. ਫਰਮ ਦੀ ਸਾਖ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਸਾਂਝੇਦਾਰ/ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲਏ ਜਾਣਗੇ?
(a) ਆਰ (b) ਪ (c) Q (d) ਦੋਵੇਂ (b) ਅਤੇ (c)
5. P ਦੇ ਤਿਆਗ ਜਾਂ ਲਾਭ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ:
(a) $\frac{1}{20}$ (ਲਾਭ) (b) $\frac{1}{20}$ (ਤਿਆਗ) (c) $\frac{1}{30}$ (ਤਿਆਗ) (d) $\frac{1}{30}$ (ਲਾਭ)
6. ਜੇਕਰ ਸਾਖ ₹ 6,00,000 ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ?
(a) ਪੁਰਾਣਾ ਅਨੁਪਾਤ (b) ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਨੁਪਾਤ (c) ਨਵਾਂ ਅਨੁਪਾਤ (d) ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਨੁਪਾਤ

ਕੇਸ ਸਟੱਡੀ 4: LG ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ ₹ 10 ਦੇ 1,00,000 ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ, ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ₹ 2, ਅਲਾਟਮੈਂਟ 'ਤੇ ₹ 3 ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਕਾਲ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ।

3,00,000 ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ੇਅਰ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਵਾਧੂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਸ਼ਾਈਨਰੇਜ਼, ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ, ਜਿਸਨੇ 3,000 ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਕਾਲ ਮਨੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ₹ 8 ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

1. ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਾਧੂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੱਸੋ।
(a) ₹ 50,000 (b) ₹ 1,00,000 (c) ₹ 1,20,000 (d) ₹ 1,50,000
2. ਸ਼ੇਅਰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੱਸੋ।
(a) ₹ 1,50,000 (b) ₹ 2,00,000 (c) ₹ 2,50,000 (d) ₹ 3,00,000

3. ਸ਼ੇਅਰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਰਕਮ ਦੱਸੋ।
(a) ₹ 2,00,000 (b) ₹ 2,50,000 (c) ₹ 3,00,000 (d) ਕੋਈ ਨਹੀਂ
4. ਸ਼ਾਈਨਰੇਜ਼ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੱਸੋ।
(a) ₹ 4,000 (b) ₹ 4,500 (c) ₹ 5,000 (d) ₹ 6,000
5. ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਕਾਲ-ਇਨ-ਅਕਾਇਦਾ' ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੱਸੋ।
(a) ₹ 4,000 (b) ₹ 4,200 (c) ₹ 4,500 (d) ₹ 5,000
6. ਕੈਪੀਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੱਸੋ।
(a) ₹ 2,000 (b) ₹ 2,500 (c) ₹ 3,000 (d) ₹ 3,500

ਕੇਸ ਸਟੱਡੀ 5: ਟਾਟਾ ਕੈਪੀਟਲ ਲਿਮਟਿਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ₹ 12,00,000 ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪੂੰਜੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ₹ 10 ਦੇ 1,20,000 ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਆਫ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ 4,000 ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ 3,000 ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ। ਟਾਟਾ ਕੈਪੀਟਲ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ 20,000 ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਕੀਮਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਸੀ: ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ: ₹ 5; ਅਲਾਟਮੈਂਟ 'ਤੇ: ₹ 3; ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਕਾਲ 'ਤੇ: ਬਕਾਇਆ।

ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਕਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। 20,000 ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। 2,000 ਸ਼ੇਅਰਾਂ 'ਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ 500 ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ₹ 6 ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੇਅਰ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ₹ 8 ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ।

ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

1. ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੱਸੋ।
(a) ₹ 5,00,000 (b) ₹ 8,00,000 (c) ₹ 12,00,000 (d) ₹ 12,30,000
2. ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੱਸੋ :
(a) ₹ 2,00,000 (b) ₹ 30,000 (c) ₹ 2,70,000 (d) ₹ 2,50,000
3. ਸਬਸਕ੍ਰਾਈਬਡ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਕਤਾ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੱਸੋ:
(a) ₹ 1,60,000 (b) ₹ 1,00,000 (c) ₹ 70,000 (d) ₹ 2,00,000
4. ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੱਸੋ :
(a) ₹ 1,20,000 (b) ₹ 1,48,000 (c) ₹ 1,60,000 (d) ₹ 2,00,000
5. ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਸ਼ੇਅਰ ਖਾਤੇ' ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਦੱਸੋ :
(a) ₹ 6,000 (b) ₹ 7,500 (c) ₹ 8,000 (d) ₹ 5,000
6. ਦੀ ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੱਸੋ :
(a) ₹ 2,20,000 (b) ₹ 2,25,000 (c) ₹ 2,29,500 (d) ₹ 2,25,500

ਕੇਸ ਸਟੱਡੀ 6: ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਪਾਠ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ:-

ਸਨਸ਼ਾਈਨ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ 5,000 ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ, 100 ਰੁਪਏ ਦੇ 12% ਡਿਵੀਡੈਂਡ ਹਰੇਕ 10% ਦੀ ਛੋਟ 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹਨ:

₹ 25, ਅਲਾਟਮੈਂਟ 'ਤੇ ₹ 25 ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਕਾਲ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ। 4,000 ਡਿਵੀਡੈਂਡ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਡਿਵੀਡੈਂਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਖਰਚ ₹ 20,000 ਸੀ। ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੇ ਹਰ ਸਾਲ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ "ਇਸ਼ੂ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਖਰਚ" ਅਤੇ "ਡਿਵੀਡੈਂਡ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਛੋਟ" ਦਾ ¼ ਹਿੱਸਾ ਲਿਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

1. ਹਰ ਸਾਲ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਡੈਂਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਛੋਟ _____ ਹੋਵੇਗੀ।
(a) ₹ 5,000 (b) ₹ 40,000 (c) ₹ 10,000 (d) ₹ 15,000
2. ਡਿਵੀਡੈਂਡ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਰਕਮ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
(a) ₹ 1,40,000 (b) ₹ 1,00,000 (c) ₹ 40,000 (d) ₹ 1,60,000
3. ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਦਾ ਕੁੱਲ _____ ਹੋਵੇਗਾ।
(a) ₹ 4,00,000 (b) ₹ 3,90,000 (c) ₹ 4,15,000 (d) ₹ 3,85,000
4. ਡਿਵੀਡੈਂਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਖਰਚੇ ਕਿਸ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ?
(a) ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਰਿਜ਼ਰਵ ਖਾਤਾ (b) ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਖਾਤੇ ਦਾ ਬਿਆਨ
(c) ਡਿਵੀਡੈਂਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਛੋਟ ਖਾਤਾ (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।
5. ਬੈਲੇਂਸ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਦਾ ਬਕਾਇਆ _____ ਹੋਵੇਗਾ।
(a) ₹ 3,80,000 (b) ₹ 3,40,000 (c) ₹ 3,00,000 (d) ₹ 4,30,000
6. ਡਿਵੀਡੈਂਡ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਰਕਮ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?

(a) ₹ 1,00,000

(b) ₹ 1,40,000

(c) ₹ 1,60,000

(d) ₹ 2,00,000

ਕੇਸ ਸਟੱਡੀ 7: ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ:

P ਅਤੇ Q ਇੱਕ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ ਜੋ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 3:2 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਅਤੇ ਘਾਟਾ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 31 ਮਾਰਚ, 2024 ਨੂੰ ਫਰਮ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੂੰਜੀਆਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ₹ 1,60,000 ਅਤੇ ₹ 80,000 ਸਨ। Q ਦੁਆਰਾ ਫਰਮ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ₹ 59,200 ਸੀ ਅਤੇ P ਦੁਆਰਾ ₹ 72,000 ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਸੀ। ਲੈਣਦਾਰ ₹ 4,50,000 ਅਤੇ ਨਕਦ ₹ 45,000 ਸਨ। ਬਾਕੀ ਸੰਪਤੀਆਂ (ਨਕਦੀ ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ₹ 5,50,000 ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਰਚੇ ₹ 16,000 ਸਨ।

- ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਬੈਲੈਂਸ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁੱਲ ਵਿਭਿੰਨ ਸੰਪਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।
 (a) ₹ 7,62,000 (b) ₹ 6,57,800 (c) ₹ 5,42,300 (d) ₹ 6,43,200
- ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਲਾਭ/ਹਾਨੀ ਹੋਵੇਗਾ
 (a) ₹ 1,23,800 (ਲਾਭ) (b) ₹ 1,43,500 (ਲਾਭ) (c) ₹ 1,43,500 (ਹਾਨੀ) (d) ₹ 1,23,800 (ਹਾਨੀ)
- ਪੀ. ਦਾ ਲੋਨ ਖਾਤਾ ਕਿੱਥੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ?
 (a) ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਾਤਾ (b) P ਦਾ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤਾ (c) ਬੈਂਕ/ਨਕਦੀ ਖਾਤਾ (d) ਬੈਲੈਂਸ ਸ਼ੀਟ
- ਵੇਲੇ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?
 (a) ₹ 5,50,000 (b) ₹ 4,50,000 (c) ₹ 6,00,000 (d) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- ਕੁੱਲ ਨਕਦੀ ਖਾਤੇ ਦੀ ਰਕਮ ਹੋਵੇਗੀ.....
 (a) ₹ 6,23,720 (b) ₹ 6,43,420 (c) ₹ 6,98,320 (d) ₹ 6,64,320
- ਪੀ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਡੈਬਿਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਕਦੀ ਦੀ ਰਕਮ ਹੋਵੇਗੀ।
 (a) ₹ 28,720 (b) ₹ 85,720 (c) ₹ 1,60,000 (d) ₹ 1,08,720